

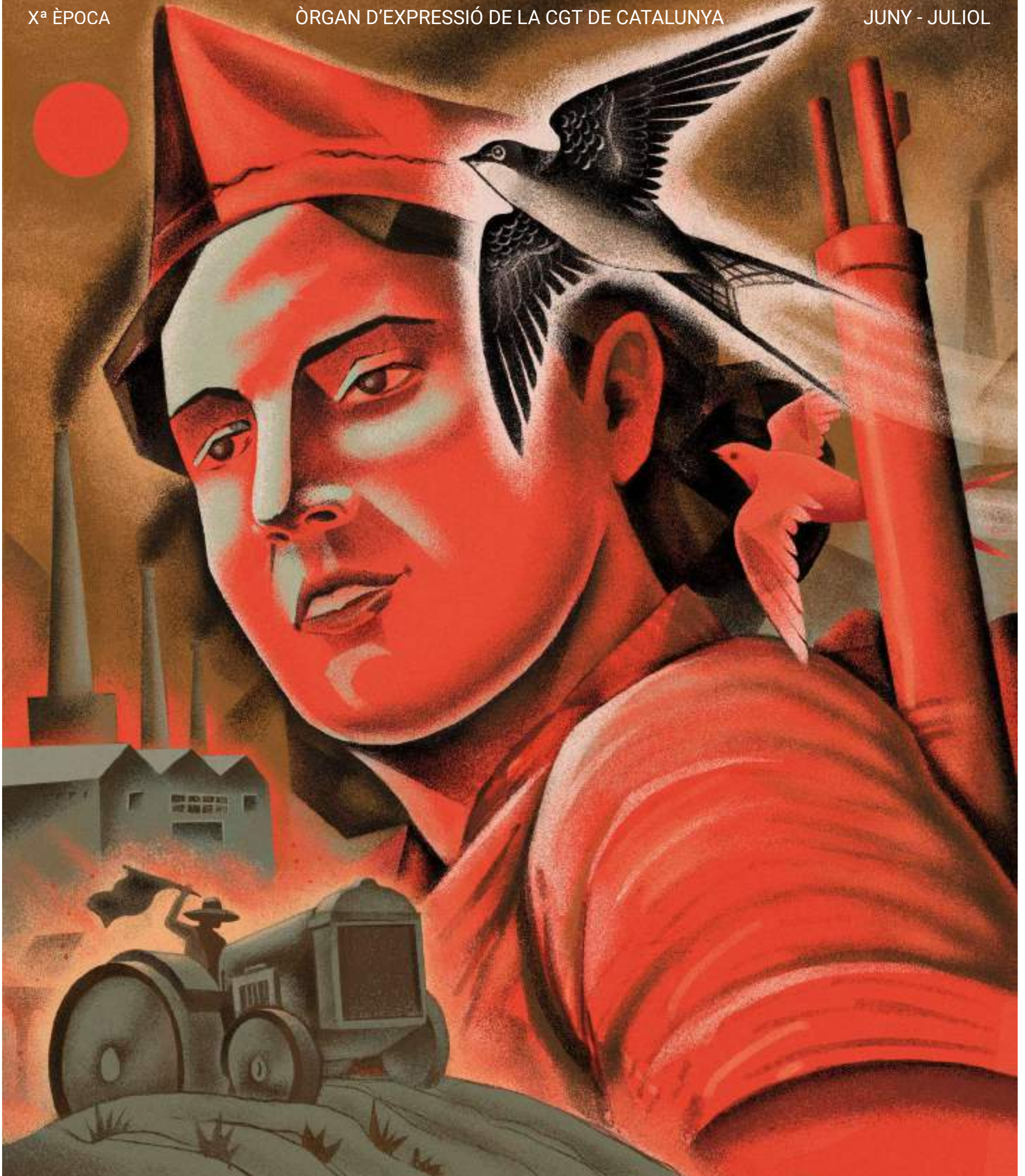
REVISTA

CATALUNYA²⁴²

X^a ÈPOCA

ÒRGAN D'EXPRESSIÓ DE LA CGT DE CATALUNYA

JUNY - JULIOL

EDITORIAL

Redacció

El juliol de 1936, un cop vençut l'intent de cop d'estat militar, els obrers i obreres van prendre el control dels carrers i les empreses. Hi havia un nou món per a construir enmig d'un buit de poder. L'economia, la societat, l'educació, la cultura... són molts els àmbits que van sentir l'influx de la revolució. Coincidint amb els noranta anys de la Revolució social de 1936, aquest número de la revista Catalunya pretén retre homenatge a aquelles persones que

la van fer possible, per una banda, per rememorar una fita històrica fonamental en l'imaginari anarcosindicalista i, per altra banda, per orientar la nostra lluita actual als centres de treball i el carrer i no perdre de vista la nova societat a la qual aspirem.

Volem agrair la col·laboració en aquest número a la Fundació Salvador Seguí, a la Comissió del 90 aniversari de la Revolució social i, molt especialment, a l'Àngel Bosqued.

CRÈDITS

- Edició i coordinació:**
A. Zarco Santiveri
- Disseny i maquetació:**
La Natural Coopmunicació
- Portada:**
Kriba
- Han escrit en aquest número:**
Grup Congrés 40 aniversari, José Luis Carretero Miramar, Luis Buendía García, Adrián Zarco Santiveri, Eulàlia Comas, Daniel Montáñez Pico, Plumas Negras, Afinitats antiespecistes, Pau Solsona Boada, Laura Gené i Sanz, Pepe Berlanga, Àlex Tisminsky, Àngel Bosqued, Rubén Páez, Saül Figuera, Joan Pinyana Mormeneo, Rosalía Molina, Joan, Toni Álvarez, Emili Cortavirtarte Carral, Dolors Marin Silvestre, Manel De Sucre Cortiella, Roger Fernández i Tudela, Un participant dels actes del 90è aniversari de la Revolució Social, Jordi Martí Font
- Il·lustracions i fotografies:**
Premsa CGT Catalunya, Coordinadora de Pensionistes, Ivan Giesen, El Lokal, Virus Editorial, Descontrol Editorial, Lo Diable Gros, Óscar Alajarín, @listocomics, Roger Pelàez, CGT Aernnova
- Correccions:**
Roger Fernàndez i Tudela, Miquel Julià, Laura Lascorz i Fernàndez, Maria Miarnau i Arbó, Ramon Morera Soler, Miriam Tijani, Clara Villalba Montesinos
- Contacte:**
catalunyacgt@spcgtcatalunya.cat

ON ENS TROBEM

- Secretariat Permanent del Comitè Confederal de la CGT de Catalunya**
c/ Burgos,59 baixos 08014 Barcelona
spccc@spcgtcatalunya.cat
Tel. 935120481
- Federacions sectorials**
Federació d'Administració Pública de Catalunya – FAPC
Federació de Banca, Estalvi, Assegurances, Entitats de Crèdit i Oficines i Despatxos de Catalunya – FESIBAC Catalunya
Federació d'Ensenyament de Catalunya – FEC
Federació del Metall de Catalunya – FEMEC
Federació Catalana d'Indústries Químiques i afins – FCIQ
Federació de Sanitat de Catalunya- FESAN Catalunya
- Federacions locals**
Federació Local de Barcelona
c/ Pare Lainez 18-24. 08025. Barcelona
Telf. 933103362
Federació Local de Viladecans—Baix Llobregat
c/ de la Muntanya, 16
08840 Viladecans
Telf: 936590814 / 610 072 649
Federació Local de Castellar del Vallès
c/ Els Pedrissos 9 bis
08211 Castellar del Vallès
Telf. 937142121 Fax 937142121
Federació Local de Manresa
c/ Circumval·lació 77, 2n
08240 Manresa
Telf. 938747260 / 698 47 29 30
Federació Local de Rubí
c/ Colom 3-5
08191 Rubí
Telf. 936638846
Federació Local de Sabadell
C/ Rosselló, 10
08207 Sabadell
Telf. 937450197 / 670 648 390
Federació Local de Sant Llorenç
Pça Josep Anselm Clave nº7
Telf. 938370724
Federació Local de Terrassa
c/Ramon Llull 130-136 08228 Terrassa
Telf. 930 37 86 91 / 601 466 755
Federació Local de Tarragona
Pça. Imperial Tàrraco 1 Edifici 2, 3a
43005. Tarragona
Telf. 977242580
- Federacions comarcals**
Federació Comarcal Barcelonès Nord
Carrer de la Conquesta 119, local.
08912 Badalona.
Telf. 640150203
- Federació Intercomarcal Alt Camp i Conca de Barberà**
Carrer de la Zeta n. 6 (entrada per la Plaça)
43800 Vallès
Federació Intercomarcal del Baix Camp-Priorat
Pça de les Oques, 8, 1r, despatx D
43202 Reus
Pça de la Llanterna
43740 Móra d'Ebre
Federació Comarcal del Baix Llobregat
Adreça: Carretera d'Esplugues 46
08940 Cornellà de Llobregat
Telf. 93 377 91 63
Federació Comarcal del Baix Penedès
c/ Nord 11-13, 3r 43700 El Vendrell
Telf. 977660932
Federació Comarcal del Berguedà
Plaça Europa, 5 baixos
08600 Berga
Telf: 640 932 405
Federació Intercomarcal del Garraf-Alt Penedès
Rambla Castell nº32
08800 Vilanova i la Geltrú
Telf. 938934261
Federació Intercomarcal de Girona
Av. Sant Narcís 28, entr. 2a
17005 Girona
Telf. 972231034
Federació Comarcal de L'Anoia
Adreça: C/ Clavells 11
08700 Igualada
Telf. 938042985
Federació Intercomarcal de Ponent (Lleida)
Avinguda Prat de la Riba, 7, 1r
25006 Lleida
Telf. 973275357 / 680 18 67 05
Urgell-Segarra
Avinguda catalunya 66, Baixos
25300 Tàrraga
Telf: 873494679 / 640051696
Federació Comarcal del Maresme
Av. Lluís Companys, 45
08302 Mataró
Telf: 640629438 / 937908261
C/Ciutadans, 16
08490 Tordera
Federació Comarcal d'Osona
C/ Virrei Avilés 15 entlo 2ª
08500 Vic
Telf: 622 09 83 24
Federació Intercomarcal de Terres de l'Ebre
Avinguda Remolins 34-36 Baixos,
43520 Tortosa
Telf: 877915591 / 684418986 (Whatsapp)
Federació Comarcal del Vallès Oriental
Ronda de Oriente 6 08100 Mollet del Vallès
Telf. 935931545 / 600 375 500

SUMARI

Editorial	2
En el focus	3
De què va el 90 aniversari de la revolució social?	4
La revolució de les col·lectivitats	6
La revolució	7
Col·lectivititzacions	8
Una mirada a la revolució social i al l'actualitat	9
Del 36 a la plaça	
Sindicalisme	10
El sector bibliotecari es planta	11
Educació com a embat a l'estat	
Pensionistes	12
Hisenda continua sense complir les seves obligacions	
Documents	14
Les millores "voluntàries" establertes en Convenis Col·lectius	
Entrevista	16
Lisa Berger	17
Paco Ríos	
Social	18
Vaga de lloguers: xifres i desitjos	
Opinió	20
Educació o barbàrie	21
Lesport antifeixista front l'Olimpíada nazi de Berlín	
Les nostres veus llibertàries i feministes	22
Les dones llibertàries en la lluita contra el règim franquista	
Internacional	24
Tortures i agressions a la Global Sumud Flotilla	
Dinamita de cervell	27
Cultura	30
Humor	31
En les meves sabates	32

De què va el 90 aniversari de la **REVOLUCIÓ SOCIAL?**

Grup Congrés 90 aniversari

El 17 de juliol de 1936 un grup de militars s'axequen al Marroc. Inicialment, no es planteja una guerra civil, sinó un cop molt violent i decidit per aconseguir ràpidament el triomf a Madrid, capital de la República, i així establir un règim dictatorial de trànsit.

El pronunciament militar va fracassar pel fet que a moltíssimes ciutats es va produir una resposta popular immediata, forta, decidida i majoritària el mateix dia següent, el 18 de juliol i no va haver-hi unanimitat militar en l'aixecament.

Part de l'exèrcit va trair allò que havien jurat defensar i va resultar una guerra civil en defensa de models socials oposats. Així va iniciar una guerra de classes, la burgesa contra l'obrera. L'església, per la seva banda, va donar suport als rics.

Els canvis a la societat no neixen del buit. La defensa popular d'un sistema de llibertats i per una societat igualitària feia anys que es forjava gràcies, especialment, a la CNT, que anava creixent amb força malgrat la repressió generada per la patronal i pel govern republicà. Al seu costat, tot el moviment llibertari feia tasca social i formativa i pràctica a ateneus, escoles, presons, barris i al camp.

Enguany fa 90 anys de tot allò i ho volem recordar. Volem fer memòria, volem reflexionar i volem continuar creant accions de futur. Per aquest motiu gairebé la totalitat de les mirades llibertàries existents avui a la societat catalana ens estem coordinant i tenim previstes multiplicitats d'activitats.

Volem que al llarg de l'any quedi reflectida tota la tasca que en aquells temps feien aquelles persones que donaven veu i força a l'anarcosindicalisme; que s'enfrontaven als pistolers de la patronal; que obrien

locals de cultura als ateneus; feien classes a les escoles racionalistes o del CENU i que crearen Mujeres Libres per posar la seva existència en el punt de la reivindicació. Tot, mentre preparaven les fàbriques per poder ser gestionades pels mateixos obrers o les terres per ser propietat de la col·lectivitat.

De tot això i molt més volem parlar, aprendre, actualitzar, difondre, crear nou futur. I ho farem en tot el 2026 i, de manera central, els dies 17, 18 i 19 de juliol, seriosament i també amb festa i xerinola.

Amb la intenció d'assolir l'autogestió econòmica de les despeses que generin les activitats, hem creat uns bons d'ajut de 5€ que distribueixen els diferents col·lectius i persones col·laboradores. També hem creat un logo que oferim com a identificador per a totes les activitats que es facin dins d'aquest any d'aniversari.

Per acabar, volem fer una crida a totes les persones i col·lectius que s'identifiquin amb el moviment llibertari perquè als seus pobles o ciutats, amb les seves forces, capacitats i punts de vista, facin les activitats que considerin adients, al llarg de tot el 2026 per avançar dins de la lluita per una societat lliure i sense governs.

Cal ser actiu/va diàriament, de manera continuada, en multiplicitat de lluites, amb diversitat de mirades, en la festa, en la gresca, en la reflexió i en la construcció d'ideals i de realitats. Hem de fer camí per arribar al destí que volem, lliures i sense patrons ni amos i amb un planeta verd i no violent amb els animals ni amb les persones humanes.

Volem llançar al món un crit per a no ser passius i engegar permanentment projectes de llibertat laboral, social, sexual, econòmica, d'idees i de sentiments.

LA REVOLUCIÓ DE LES COL·LECTIVITATS

L'autogestió en acció

José Luis Carretero Miramar i Luis Buendía García

Institut de Ciències Econòmiques i de l'Autogestió

Autors de *La experiencia autogestionaria durante la Guerra Civil española*, Calumnia, 2025.

La derrota del cop d'estat del 18 de juliol de 1936 a Barcelona va donar lloc a l'inici del procés revolucionari més profund que es va donar a Europa Occidental en el segle XX. Davant el buit de poder creat per la victòria de les milícies sindicals als carrers, prop de dos milions de persones, en tot el territori sota control de la República, van ocupar fàbriques i tallers, així com localitats agràries, i les van "col·lectivitzar", és a dir, van començar a organitzar la vida econòmica a partir dels principis de l'autogestió productiva.

Les col·lectivitats industrials van ser gestionades per les assemblees de treballadors. La major part de la vida econòmica catalana es va col·lectivitzar. Els transports (tramvia, metro i autobusos), la indústria de guerra, el sector de la fusta o els forns són només exemples d'una onada revolucionària que va arribar a afectar, segons algunes fonts, el 75% de les empreses de Barcelona. I on no va arribar la col·lectivització perquè es tractava d'empreses sota el control de capitals estrangers (com la Telefònica, propietat de la nord-americana ITT) es van establir mecanismes de "control obrer" mitjançant els quals les assemblees de treballadors podien influir sobre les decisions fonamentals de la gerència, com la repatriació dels beneficis o les inversions a dur a terme.

Aquest procés va ser legalitzat pel Decret de Col·lectivitzacions i Control Obrer de la Generalitat del 28 d'octubre de 1936. En el Decret s'establia la possibilitat d'articular Federacions d'Indústria formades per les col·lectivitats d'un mateix sector pro-

ductiu (el metall, la fusta, etc.) per a la planificació participativa de l'economia en el seu conjunt. El salt de l'existència d'empreses col·lectivitzades (col·lectivització) a la conformació d'una economia hegemonícamment autogestionada mitjançant la construcció de mecanismes federatius de coordinació de l'activitat de les col·lectivitats (el que es deia “socialització”) no va arribar a donar-se en tota la seva amplitud, però es va avançar en aquest camí amb la constitució d'organismes com la Caixa de Crèdit Comercial i Industrial (CCCI) que tenia per missió finançar el desenvolupament del sector autogestionat de l'economia i que s'alimentava amb el 50% dels beneficis de les col·lectivitats catalanes; o el Consell Llevantí Unificat d'Exportació Agrícola (CLUEA) que s'encarregava de la comercialització de la producció de les col·lectivitats agràries de Llevant.

El procés es va desplegar en tots els territoris sota control de la República durant la Guerra Civil. Però on va aconseguir major profunditat va ser a Aragó, on no sols va haver-hi col·lectivitats en la majoria dels pobles defensats per les milícies llibertàries, sinó que es van constituir nombroses Federacions Comarcals de Col·lectivitats i una gran Federació Regional que representava més de 600 localitats. Aquestes federacions desplegaven activitats com la posada en marxa de bancs de llavors comunes, l'intercanvi de

treball per a la recollida de la collita o l'establiment de tallers mecànics conjunts, on reparar les eines i els automòbils utilitzats per les col·lectivitats.

Les col·lectivitats agràries estaven dirigides per l'assemblea conformada per la totalitat dels seus integrants. Posaven en comú la terra, les eines i el treball. En molts llocs, també es permetia que les col·lectivitats coexistissin amb l'existència de “pagesos individualistes” que mantenien la propietat privada de les seves explotacions, però aquests últims podien contractar treball assalariat. Per a garantir l'hegemonia de la col·lectivitat sobre la vida econòmica del poble, si existien “individualistes”, s'organitzava una Cooperativa dedicada a la comercialització de tot allò produït en la localitat i a prestar serveis comuns (assistència mèdica, etc.). La distribució del guany després de la comercialització dels productes es feia en alguns llocs en funció de la grandària de la unitat familiar (en funció de les necessitats, seguint els ideals del comunisme llibertari), i en uns altres en funció del treball realitzat (col·lectivisme). En molts llocs es van imprimir monedes pròpies o “vals de treball”, fent desaparèixer els diners estatals de la vida econòmica interna.

A Aragó es va arribar a constituir un organisme polític (el Consell d'Aragó) que gestionava el conjunt del territori en estreta col·laboració amb la Federació Regional de Col·lectivitats. Davant l'enorme extensió del procés revolucionari a Aragó, el Govern de la República no va tenir més remei que reconèixer la legitimitat del Consell com a representació de l'Estat a la regió, la qual cosa el va convertir en un organisme directament derivat de la revolució que, no obstant això, era l'única autoritat reconeguda per la República en el territori.

El procés revolucionari va impulsar enormes transformacions socials, tant al camp com a les ciutats. Localitats on l'analfabetisme era massiu van veure com es construïen escoles, s'organitzaven grups culturals i de teatre, s'establia la jubilació als seixanta anys, o s'instituïa l'ensenyament obligatori i gratuït per als menors de 15 anys. Les col·lectivitats van materialitzar iniciatives com l'Institut d'educació secundària Francisco Ferrer a Alcorisa; el Grup Escolar Ferrer i Guàrdia amb uns 1.200 alumnes a Calanda; l'Escola de Mares impulsada per Dones Lliures a Montsó; o l'Escola de Militants posada en marxa a la mateixa localitat. A més, també es van dur a terme iniciatives vinculades amb la formació professional i tècnica de la classe treballadora com l'Escola Politécnica Confederal de Madrid, l'Escola de Secretaris de Col·lectivitats de Llevant, l'Escola Professional d'Arts i Oficis d'Elda, o l'Escola Professional de la Indústria Ferroviària de Catalunya.

La rearticulació del poder burgès al llarg de la guerra en la zona republicana va limitar l'avanç d'aquestes experiències. I, finalment, la repressió franquista les va condemnar a l'oblit al mateix temps que assassinava moltes de les persones que hi van participar. No obstant això, l'experiència de les col·lectivitats llibertàries durant la Guerra Civil demostra la possibilitat d'una revolució basada en l'assemblea, organitzada des de baix, autogestionària i profundament popular. Ens ensenya en què pot consistir un socialisme llibertari digne d'aquest nom. ■

LA REVOLUCIÓN

Un nou món sota el poder obrer, sindical i confederal

Adrián Zarco Santiveri

El 19 de juliol de 1936 els obrers i obreres de la CNT i diverses forces revolucionàries i d'esquerreres eren amos i senyors dels carrers de Barcelona i altres poblacions catalanes. L'intent de cop militar i feixista havia estat sufocat per forces de l'exèrcit lleials a la República i per les forces obreres, esquerranes i revolucionàries. Les institucions estatals, però, s'havien esfondrat i havien perdut el control de la situació.

En aquest context, els obrers i obreres s'afanyaren a crear una nova societat i cobriren el buit de poder: proliferaren centenars de comitès arran del territori català, s'ocuparen edificis per a utilitzar-los com a locals de sindicats, partits i altres ens, es col·lectivitzaren fàbriques i negocis i es formaren patrulles de controls. Dintre del conjunt d'organitzacions obres-tes els i les militants de les quals van participar en aquest procés, la CNT i la FAI van esdevenir agents protagonistes del que es va anomenar Revolució social.

L'articulació de comitès, patrulles i altres organismes van possibilitar l'existència d'un poder polític obrer sense el qual no s'haurien sostingut les col·lectivitats, les institucions formatives i culturals, així com altres experiments socials. En aquest text es busca fer un repàs succint d'aquests òrgans sobre els quals es va construir la societat revolucionària.

Originalment dissenyats per actuar com a grups armats, els comitès van assumir, l'estiu del 1936, un rol sustentador de la societat revolucionària amb tasques organitzatives, com els subministraments i el control dels carrers. Així, aquests es van estendre per les barriades de Barcelona i en l'àmbit municipal fora de la capital, on controlaven la vida local, i estaven compostos, sovint, per un conjunt d'organitzacions d'acord amb la correlació de forces. Paral·lelament es van formar grups armats que perseguïen feixistes i enemics de la revolució.

El control de la situació per part de l'anarcosindicalisme va comportar la formació del Comitè Central de Milícies Antifeixistes, conjuntament amb altres òrgans com el Consell d'Economia i el Consell de l'Escola Nova Unificada. En el Comitè tenien representació ERC, la CNT, la FAI, la UGT, el PSUC, el POUM i la Unió de Rabassaires, a més de la Generalitat de Catalunya. Des d'allà es van organitzar

àmbits com els proveïments, l'abastiment, la sanitat, la mateixa activitat bèl·lica i l'ordre públic. Respecte d'aquest últim, es van formar les anomenades patrulles de control, en les quals els cenetistes tenien un pes fonamental, tot i que una part important dels seus membres eren de la UGT i ERC. Les patrulles van jugar el paper de defensa armada de la revolució al carrer, mentre les milícies marxaven al front.

Un altre òrgan de defensa va ser l'Oficina Jurídica. El mes d'agost, Àngel Samblancat, al capdavant d'una milícia, va prendre el Palau de la Justícia de Barcelona. La nova institució, que va passar a estar liderada pel prestigiós advocat Eduardo Barriobero, va revisar els processos oberts, paralitzats arran de l'esclat revolucionari, i va aplicar una nova justícia, d'acord amb uns nous principis polítics i socials.

No obstant això, el poder estava fragmentat. El Comitè Central de Milícies Antifeixistes no era capaç d'estendre el seu control a tot el territori. A Lleida, per exemple, el POUM tenia l'hegemonia del comitè local i el seu Tribunal Popular funcionava d'una forma independent. Es podrien aportar d'altres exemples que constaten que a moltes poblacions les diferents forces actuaven pel seu compte. A la mateixa Barcelona, els comitès de barriada es resistien a perdre la seva autonomia i van exercir un contrapoder.

Tanmateix, l'Estat va anar progressivament recuperant el seu paper preponderant a la societat. El Comitè Central de Milícies Antifeixistes es va dissoldre a finals de setembre per donar pas a un Govern de la Generalitat, els ajuntaments republicans substituïren els comitès locals i a les patrulles es produiria una pugna entre ERC i el PSUC, que volien subjugar-les al control de la Conselleria d'Interior, i la CNT, que volia mantenir-les.

La Revolució continuaria en aquest procés d'ofegament, amb el PSUC i ERC com a principals responsables (es podria abordar també el paper ambivalent de la direcció anarcosindicalista). Tanmateix, aquest seria un tema per un altre article. El desplegament de comitès, patrulles i altres òrgans de control obrer queda, doncs, com un dels principals i més transformadors i profunds experiments revolucionaris i obliga el moviment llibertari actual a plantejar-se qüestions com la construcció del poder en una nova societat.

COL·LECTIVITZACIONS.

L'economia al servei de les persones

Eulàlia Comas

Responsable d'Economia col·lectiva

L'alçament feixista del 1936 fa aflorar, paradoxalment, la revolució. En el cas de l'economia, això es tradueix en dos noms: col·lectivització i agrupament. A Catalunya, entre el 70 i 80% de les indústries i dels serveis del país són col·lectivitzades. És a dir, la propietat esdevé col·lectiva -de la societat- i l'assemblea es converteix en el màxim òrgan de decisió. És el cas de Hispano Suiza, Aigües de Barcelona, General Motors o Tramvies de Barcelona, entre altres.

Les treballadores, majoritàriament anarcosindicalistes, també fusionen societats d'un mateix sector, són els anomenats agrupaments. Així neix la Fusta Socialitzada de Barcelona, que controla tot el procés de producció, o els Serveis Elèctrics Unificats de Catalunya, responsable del 85% de l'electricitat del país. El procés revolucionari no qualla, però, al sector financer, on els empleats es decanten majoritàriament per la UGT.

A cavall de l'autogestió, els obrers milloren les seves condicions laborals, inauguren un sistema de prestacions socials, creen biblioteques i centres de formació i, amb l'arribada de refugiats a Barcelona, la feina es reparteix. En algunes col·lectivitats, com la dels Espectacles Públics Socialitzats de Barcelona, s'aplica el sou únic, defensat per la CNT i rebutjat per la UGT.

El 24 d'octubre de 1936 la Generalitat promulga el decret de Col·lectivitzacions, que pretén regularitzar i controlar les empreses autogestionades. Els Fets de Maig, amb el triomf de les forces anticol·lectivistes, inicien el declivi de les empreses autogestionades. Amb tot, n'hi ha que resisteixen fins a l'arribada de les tropes franquistes a Barcelona, com la Fusta Socialitzada de Barcelona. ■

Una mirada a la Revolució Social i a l'actualitat, des de la pedagogia llibertària

Grup Congrés 90 aniversari

Una de les característiques del moviment llibertari ha estat la seva preocupació per la formació alliberadora de les classes populars. Des de l'educació integral preconitzada per Robin i Bakunin i les experiències de Vernet, Faure o Louise Michel, passant per l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia i, continuant el seu camí, les escoles racionalistes aprovades en els congressos de la CNT catalana de 1910 i 1918 i de la CNT confederal de 1919 i 1936, que portaren a terme Rosell, Roigé, Sánchez Rosa, Villalobos, Maymón o Puig i Elias, amb el suport de sindicats i federacions cenetistes i ateneus.

El Congrés de Saragossa va aprovar «un ensenyament lliure, científic i igual per ambdós sexes, dotat de tots els elements precisos per exercitar-se en no importa quin ram de la producció i del saber humà». La Revolució Social, iniciada uns mesos després, va donar exemples com el Comitè de l'Escola Nova Unificada a Catalunya, que va instaurar la coeducació i va construir el model europeu d'ensenyament públic més avançat del moment, on van participar més de 1.500 docents cenetistes; les escoles racionalistes de la FRER i de col·lectivitats; i, el Casal de la Dona Treballadora de Mujeres Libres. Posteriorment, la pedagogia llibertària ha estat desenvolupada en les escoles en lluita dels 70 i 80, Paideia, La Pinya o Arcàdia.

A més de l'estudi i revisió del passat, el nostre grup de treball ha reflexionat sobre la pedagogia llibertària en l'actualitat: és possible?; quins haurien de ser els seus pilars? És factible en l'ensenyament públic com durant la Revolució Social del 36? Com aconseguir una interrelació entre docents i pràctiques de les escoles lliures i de l'ensenyament públic? Com ha de ser una educació integral?

Descolonitzar l'anarquisme?

Daniel Montañez Pico

De Descolonizar el anarquismo

Descolonitzar l'anarquisme? És que potser l'anarquisme és colonial? Però si des de l'anarquisme sempre s'ha lluitat contra el colonialisme, l'imperialisme i a favor del dret d'autodeterminació dels pobles! Doncs sí. Descolonitzar l'anarquisme. Perquè el colonialisme en els nostres temps no és només la imposició de l'autoritat política d'uns pobles sobre uns altres, sinó un complex entramat de dominació civilitzatòria. Això vol dir que el colonialisme no s'acaba quan un poble és legalment sobirà i té, per exemple, el seu Estat propi, sinó que el colonialisme continua per altres mitjans.

Del 36 a la plaça:

*Ni déu,
ni amo,
ni marit,
ni fronteres,
ni cis,
ni colònia*

Plumas Negras
Sector Social de CGT Catalunya

1936-2026. La revolució serà de barri, migrada i sense amos, o no serà. Ho escric des d'una tarima de Festa Major, "12 anys d'anarquisme de barri" diu la pancarta. Punys en alt, cossos diversos, bandera palestina, la A encerclada...aquí està el 36. I des d'aquí compto 90 anys, perquè en la revolució hem de cabre totes.

La revolució del 36 tenia accent i no sempre ho vam sentir.

Dones Lliures no va demanar permís. Va muntar 147 agrupacions, va alfabetitzar 20.000 dones, va col·lectivitzar tallers. Lucía Sánchez Saornil, Amparo Poch, Mercedes Comaposada. Ni déu, ni amo, ni marit!

Però la revolució la van sostenir també les sense nom: gitanes que curaven en l'ateneu, companyes que van desertar del Terç per a no matar obrers, bollereres a la fàbrica, dissidències en la rereguarda cuidant ferides. Es va abolir el salari i es va combatre el patriarcat. Es va repartir terra. Però hi havia altres terres en altres territoris. Franco va guanyar amb rifenys pobres portats a la força. La colònia estava a casa. La CNT va cridar "terra i llibertat". La derrota va fundar fronteres.

Ens va rapar el Patronat, ens va exiliar, ens va matar. La Transició va pactar oblit amb sang gitana i migrant. Va inventar el DNI per a unes i el CIE per a unes altres. Llei d'Estrangeria en 1985: la primera frontera interna. El feminisme blanc va demanar igualtat i nosaltres vam netejar i netegem encara les seves cases. Però el barri no va comprar el conte. Es va organitzar

als tancaments de 2001, a "Papers per a totes", a "Cap persona és il·legal". El subjecte polític va deixar de ser "l'obrer" per a ser "les que sostenim la vida": kellys, manteres, jornaleres, treballadores de la llar, trans, putes, precaritzades.

■ 2026: La barricada no demana passaport

Avui l'amo té algoritme: desnonament exprés, CIE digital, transfòbia amb BOE, genocidi televisat. Nosaltres tenim suport mutu. L'anarquisme en els barris són les manteres amb el micro, no al calabós. Són les trans obrint la plaça. Són les veïnes que aturen desnonaments sense mirar l'origen de ningú. Són la bandera palestina, perquè vam entendre que colònia és colònia, aquí i a Gaza. Ser anarcofeminista migrada avui és dir que no pot haver acràcia amb racisme, que no hi ha comuna si la poli demana papers a la porta de l'ateneu.

Què esperem? El que ja fem: comuna sense fronteres ni CIE; cures col·lectives sense família obligatòria; ateneus on càpiga el wolof, l'àrab i el caló; abolir el salari i abolir el gènere com a presó; que "el meu cos és meu" inclogui a les que creuen tanques, oceans, i a les que transicionen.

Que aquest aniversari ens trobi unides, despertes, obertes, que ara no s'invisibilitzi el que abans es va esborrar de la història.

90 anys. La Revolució serà amb totes o no haurà estat res.

El sector bibliotecari es planta: **LA LLUITA A LES BIBLIOTEQUES DE BARCELONA S'ESTÉN A LA RESTA DE CATALUNYA**

Pau Solsona Boada

Delegat sindical de la CGT al Consorci de Biblioteques de Barcelona

Fa anys que la plantilla del Consorci de Biblioteques de Barcelona (CBB) denunciem el deteriorament progressiu de les nostres condicions laborals i la degradació d'un servei públic essencial. El que durant molt de temps s'ha intentat ignorar o gestionar amb promeses buides ha acabat esclatant en un gran conflicte.

La negociació de l'adhesió al conveni de l'Ajuntament de Barcelona ha fet aflorar un malestar acumulat durant anys. La manca de voluntat negociadora de l'administració, la seva inflexibilitat, el menyspreu institucional... han provocat que la plantilla hàgim respost amb l'eina més potent que tenim per defensar els nostres drets: la vaga.

Després de les primeres jornades d'aturada dels dies 20 i 21 d'abril i de les posteriors vagues els dissabtes des del 25 d'abril, el conflicte va experimentar una escalada amb la convocatòria d'una vaga indefinida a partir del 26 de maig. La resposta del personal va ser extraordinària: durant les dues primeres setmanes, prop del 75% de les biblioteques van romandre tancades, amb un nivell de seguiment molt elevat.

Arran de l'inici de les vagues i de la pressió que aquestes exerceixen, l'Ajuntament i el CBB han anat posant sobre la taula propostes que al principi ens deien que no es podien assolir. Malgrat tot, aquestes propostes encara són insuficients i inclouen condicions inacceptables, com ara pèrdues retributives per a una part de la plantilla o jornades laborals que superen les deu hores.

En el moment d'escriure l'article, la vaga indefinida entra en la quarta setmana i, paral·lelament, les negociacions continuen obertes, tot i que encallades. Això és, novament, gràcies a la mobilització de les treballadores. El 5 de juny, el Comitè d'Empresa, seguint el mandat de l'assemblea, va rebutjar una proposta insuficient. La resposta inicial de l'administració va ser aixecar-se de la mesa i amenaçar la plantilla amb quedar-se en un conveni no vigent. Però la determinació col·lectiva va tornar a capgirar la situació: l'ocupació de les oficines del CBB per part d'un centenar de treballadores el 8 de juny va obligar

l'empresa a fer marxa enrere i a reprendre les negociacions.

Aquest conflicte ha evidenciat la importància de combinar la lluita sindical amb la pressió institucional, política i mediàtica: hem mantingut reunions amb grups municipals i parlamentaris, hem interpellat càrrecs electes als plens i audiències públiques, hem denunciat la situació en tots els espais institucionals possibles i hem tingut incidència als mitjans de comunicació. Alhora, la coincidència de conflictes laborals en altres serveis municipals —escoles bressol, serveis socials, oficines d'atenció ciutadana o feminismes— ha posat de manifest un problema estructural en la gestió del govern de Jaume Collboni, cada vegada més qüestionat per la seva política envers els serveis públics.

Més enllà de la ciutat de Barcelona, la lluita del personal de biblioteques s'ha estès a la resta de Catalunya. El personal de la Diputació de Barcelona està en vaga indefinida els dissabtes des del 25 d'abril, però a més, des del 5 de juny hi ha convocada una vaga indefinida els divendres i els dissabtes per a tot el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya. El primer dia d'aquesta convocatòria van tancar un centenar de biblioteques del país.

Ara mateix es fa difícil saber com acabarà el conflicte. A Barcelona, el personal continuem amb la determinació de resistir amb fermesa fins que l'Ajuntament i el CBB presentin una proposta d'acord que sigui acceptable. Tenim clar que guanyarem, i mentre esperem que el moment arribi, ens quedem amb tot allò intangible que ha unit més que mai a una plantilla dispersa entre 41 centres de treball. La vaga ha servit per teixir vincles, construir solidaritat i generar consciència col·lectiva. Ha demostrat que quan les treballadores ens organitzem, l'administració es veu obligada a moure's. La lluita crea comunitat, i el personal de biblioteques ho estem experimentant en primera persona des de fa setmanes.

L'EDUCACIÓ COM A EMBAT A L'ESTAT

Les vagues del personal educatiu posen contra les cordes el PSC

Laura Gené i Sanz

Secretària General de la Federació d'Ensenyament de CGT Catalunya

Aquest ha estat un curs esgotador i preciós a parts iguals. El personal educatiu ha fet un total de 25 jornades de vaga a Catalunya i ha convocat tres grans manifestacions. Ara, amb el ritme més pausat a què ens obliga la fi del període lectiu, podem agafar una mica de perspectiva del que suposen i construir entre totes les següents passes a seguir.

Què hem fet per arribar fins aquí? Què ens hem deixat pel camí que ens hauria pogut fer avançar més? Com mantenim la il·lusió durant l'aturada d'estiu? Quines conseqüències, bones i dolentes, provocarà aquest cicle de lluites? Són algunes de les preguntes que hauríem de respondre a partir de la reflexió pausada i col·lectiva. Vet aquí alguns apunts que m'agradaria compartir per aportar al debat.

■ Les assemblees de centre i la democràcia directa

Un dels encerts de les mobilitzacions vers el conseller Cambray va ser l'organització dels centres, recordar aquest punt fort i replicar-lo ha estat una de les claus de l'èxit. No només això, sinó el fet de mantenir-les (sota mínims) en les coordinacions de zona ens ha permès reactivar-les sense haver de partir de zero.

Per altra banda, el fet de consultar a la plantilla (docent i PAE) la signatura o no dels acords que ha anat plantejant el departament ens ha permès involucrar la plantilla en la presa de decisions, fent-la partícip i corresponsable dels esdeveniments. És aquesta corresponsabilitat la que ha generat l'èxit en el seguiment de les vagues i l'acció sindical. I finalment ha deixat fora de joc el sindicalisme de concertació, impedit que fossin les cúpules sindicals que tanquessin el conflicte des de dalt amb interessos espuris que queden lluny de la voluntat i millora de la vida de les treballadores de l'educació.

■ La unitat sindical

Malgrat les tensions pels diferents ritmes i propostes, no podem negar que la unitat sindical també ha estat un vèrtex imprescindible en el desenvolupament del cicle de mobilitzacions. Ens ha permès arribar a molta més gent, amb sensibilitats que poden quedar lluny de la nostra proposta anarcosindical. Han estat els actes de cada sindicat

que, amb el pas de les setmanes i l'evolució de la negociació, han posat al descobert les limitacions de cada proposta sindical.

També hem vist com aquesta unitat sindical ha anat canviant, des de l'inici absolutament institucional i representatiu de la mesa a una configuració d'acord amb les convocatòries de vaga en què, sent sincera, hi encaixem molt més.

■ La creativitat i el to de les accions

Un altre dels aspectes clau ha estat el model de vaga, que ens ha permès sostenir el pols pràcticament un trimestre sense haver de recórrer a les caixes de resistència. Conèixer amb profunditat l'estructura del departament (l'empresa) i convocar les vagues per serveis territorials ha donat ales també al fet que la plantilla se sentís protagonista de les accions, reduint el risc de crear distància entre delegades i treballadores que es pot donar en plantilles tan grosses. Hem pogut treballar de costat des dels diferents sectors de l'educació, fent-ho des del suport mutu i acompanyant-nos a superar la por i els límits preestablerts. Entre totes hem aconseguit que les vagues no acabin (sempre) en un passeig a Barcelona, portant el conflicte als pobles, ciutats i centres de cadascuna, emprenent accions que impliquen tren-car la quotidianitat.

■ Punts dèbils

Malgrat que ens hem de felicitar per la feina i per tot el que hem aconseguit, no podem negar l'evidència: després de tot un curs no hem aconseguit les nostres reivindicacions. Per fer-ho, cal continuar persistent i també cal ampliar el focus: incloure les famílies, reforçar els sectors més precaritzats (cuina, monitoratge, vetlladores, bressol...) on també costa més fer acció sindical, i ampliar el focus a tots els serveis públics.

També hem de ser més contundents amb el govern i no acceptar el seu marc de negociació. En aquest sentit, hem de continuar reivindicant el comitè de vaga com a espai de negociació, però també cal fer-lo valdre amb fets i deixar d'entendre la mesa sectorial com l'espai legítim on negociar el model laboral de l'educació pública.

Hisenda continua sense complir les seves obligacions

I NO PAGA ALS QUI COTITZEM A MUTUALITATS LABORALS (I PART)

Pepe Berlanga

Participant de la Coordinadora Pensionistes i Jubilats/des de la CGT de Catalunya

La Sentència 255/2023 del Tribunal Suprem de 28 de febrer de 2023 reconeixia als pensionistes que van cotitzar a Mutualitats Laborals entre 1967 i 1978 el dret a una reducció en l'IRPF per evitar la doble tributació, només pel 75% de la pensió per les cotitzacions prèvies a 1979 i amb el retorn dels ingressos indeguts dels anys no prescrits.

■ Punts clau de la sentència i devolucions

- **A qui afecta:** jubilats que van realitzar aportacions a Mutualitats Laborals (banca, metall, construcció...) abans de l'1 de gener de 1979, no només entre 1967 i 1978, sinó també els anys anteriors.
- **Reducció fiscal:**
Abans del 31/12/1966: reducció del 100% sobre la part de la pensió corresponent.
Entre 01/01/1967 i 31/12/1978: reducció del 25% sobre la part de la pensió corresponent.
- **Reclamació d'endarreriments:** es poden demanar els últims 4 anys no prescrits a l'Agència Tributària.

■ Procediment

S'ha de sol·licitar la rectificació d'autoliquidació a través de la seu electrònica de l'AEAT, encara que per a alguns casos ja s'aplicava d'ofici, o mitjançant el formulari d'ajustos de mutualitats o "escrit de sol·licitud de rectificació de les autoliquidacions de l'IRPF". La Seguretat So-

cial és l'encarregada de facilitar la informació de les cotitzacions antigues si no se'n disposa.

En aquell moment res estava prou clar i tot estava per fer, però el nostre convenciment que la raó estava de part nostra era fonamental.

L'any 2019 des del Sindicat de Banca de Barcelona deixem de fer reclamacions individuals per començar el procés de reclamació dels nostres drets com a cotitzants procedents com a mutualistes laborals. Per això intentem treballar a

nivell col·lectiu. En aquell moment res estava prou clar i tot estava per fer, però el nostre convenciment que la raó estava de part nostra era fonamental.

Molts dubtes voltaven els nostres caps, principalment perquè en aquell moment prescrivien els nostres drets i l'administració d'Hisenda no acabava de clarificar-ho, tot i que teníem clar que quatre anys era el terme. Paral·lelament s'estaven rebutjant reclamacions per part d'algunes delegacions d'Hisenda adduint falta d'informació, mentre que d'altres les aprovaven amb la mateixa documentació, abusiva incertesa.

Transcorregut tot aquest temps batallant pels nostres drets, agrupant conceptes i procediments, davant els canvis fixats per l'Agència Tributària el 2024, es va establir un formulari específic (DT2) i una devolució esglaonada fins al 2028 per a exercicis anteriors. Tanmateix els terminis de liquidació van anar apareixent per raons no gaire clares ni prou argumentades.

Al Butlletí Oficial de l'Estat del dia 21 de desembre de 2024 es va publicar la Llei 7/2024, de 20 de desembre, on la Disposició final sisena establí la tramitació a seguir per l'Agència Estatal d'Administració Tributària per determinar la procedència i, si s'esqueia, practicar les devolucions derivades de la jurisprudència establerta pel Tribunal Suprem. Amb la seva entrada en vigor, aquesta normativa va deixar sense efectes les sol·licituds (via autoliquidació, sol·licitud de rectificació i/o formulari), la devolució de les quals no s'hagués acordat abans del 22 de desembre de 2024, si bé la seva presentació interrompia el termini de prescripció.

En la seva redacció inicial, les devolucions de l'IRPF dels exercicis 2022 i anteriors no prescrites es podien sol·licitar a partir de l'any 2025, mitjançant la presentació dels corresponents formularis de sol·licitud de devolució que cada any s'habilitessin, amb el següent calendari:

- El 2025 es podria sol·licitar la devolució corresponent a l'IRPF de l'exercici 2019 i dels anteriors no prescrits.
- El 2026, la corresponent a l'exercici 2020.
- El 2027, la corresponent a l'exercici 2021.
- El 2028, la corresponent a l'exercici 2022.

En aquest context inicial, el 14 de març de 2025 es va publicar l'Ordre HAC/242/2025 del 13 de març, per la qual s'aprova el model de declaració de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques per a l'exercici 2024, en l'article 14 de la qual es regulava la forma i termini de presentació del formulari d'apode-

rament per a la sol·licitud de la devolució per aportacions a mutualitats en relació amb el període impositiu 2019 i exercicis anteriors no prescrits, en els termes següents:

«La tramitació per determinar la procedència i, si s'escau, practicar les devolucions derivades de la jurisprudència establerta pel Tribunal Suprem en relació a la disposició transitòria segona de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques es realitzarà a través del formulari d'apoderament que l'Agència Estatal d'Administració Tributària posi a disposició dels contribuents a la seva Seu Electrònica.

La presentació electrònica del formulari d'apoderament per a la sol·licitud de la devolució per aportacions a mutualitats corresponent a l'exercici 2019 i als exercicis anteriors no prescrits es realitzarà mitjançant l'ús d'algun dels sistemes d'identificació descrits a l'article 9.1 de l'esmentada ordre.

El termini de presentació del formulari d'apoderament per a la sol·licitud de la devolució per aportacions a mutualitats corresponent a l'exercici 2019 i als exercicis anteriors no prescrits serà el previst a l'article 8.1, és a dir, el comprès entre els dies 2 d'abril i 30 de juny de 2025, ambdós inclosos».

LES MILLORES «VOLUNTÀRIES» establertes en Convenis Col·lectius

Àlex Tisminetzky

Advocat laboralista i afiliat a
CGT

Per «millores voluntàries» s'entén totes aquelles millores que es determinen als Convenis Col·lectius, i que milloren les condicions socials o prestacions de la seguretat social mínimes. Molts acords de sector o empresa milloren les condicions de les baixes mèdiques, lactàncies, guardes legals de menors o maternitats, i estableixen indemnitzacions per situacions de mort o invalidesa. Per tant, és un àmbit en què cal lluitar i posar especial atenció sindical, sobretot en el moment de signar els Convenis Col·lectius o diferents acords, per aconseguir aquestes millores.

Cal tenir en compte que aquestes millores també són beneficis salarials i s'han de posar en primera línia en el moment de les negociacions amb la patronal.

■ Complement de la Incapacitat Temporal

Potser la «millora voluntària» més coneguda és el complement de la prestació d'Incapacitat Temporal. En el cas de ser una baixa derivada per malaltia comuna, el que determina la llei ordinària és que el treballador no cobra res els tres primers dies, passant a percebre el 60% del quart dia al vintè dia, i el 75% a partir del dia vint-i-un d'ara endavant. En cas de declarar-se la baixa derivada de contingències professionals es cobra des del primer dia el 75%.

Molts Convenis Col·lectius milloren aquestes prestacions, abonant al treballador per exemple el 100% de la prestació ja des del primer dia sigui quina sigui la contingència (per exemple el Conveni de Transports Metropolitans de Barcelona); altres ho restringeixen només a les baixes per contingència professional, no aplicant-se a les baixes per malaltia comuna (per exemple el Conveni de la Indústria Siderometal·lúrgica de la Província de Barcelona); i altres Convenis no complementen cap baixa en cap cas, i per tant perceben únicament el que de-

termina la llei ordinària (per exemple el Conveni de l'àmbit del Comerç i Hostaleria, Petites empreses).

És molt important anar ampliant la llista d'empreses on tinguin el màxim de complement de la baixa.

Un dels conflictes que s'ha generat en els darrers anys és que, tot i tenir les baixes un límit de divuit mesos, la saturació de l'ICAM ha causat que molts treballadors superin en molts mesos aquest límit temporal, estant vint, vint-i-dos o més mesos d'Incapacitat Temporal. Aquesta nova situació posterior a la pandèmia ha generat debats jurídics sobre si el complement de la baixa es cobra fins al límit dels divuit mesos, o fins al final real de la baixa. Per evitar aquests conflictes, és important que al Conveni no es determini un límit del complement al cap de divuit mesos de baixa, i simplement es digui que es percebrà fins a l'alta o mentre duri la Incapacitat Temporal.

■ Indemnitzacions per invalidesa o mort del treballador

Molts Convenis Col·lectius recullen l'obligació empresarial de contractar una pòlissa d'assegurança per cobrir contingències de mort o invalidesa, sigui laboral o no.

Per exemple, el Conveni de la Indústria Siderometal·lúrgica de la Província de Barcelona preveu indemnitzacions només per Accident de Treball, una pírrica indemnització pels hereus del treballador mort en Accident de Treball de 34.648,44 €, una indemnització per Gran Invalidesa derivada d'Accident de Treball de 39.020,28 € i de 27.229,33 € en cas d'Incapacitat Permanent i Absoluta per qualsevol feina.

En el cas del Conveni de la Construcció de Barcelona s'estableix que «en caso de muerte, incapacidad permanente absoluta o gran invalidez, derivadas de accidente de trabajo o enfermedad profesional será de 47.000 euros», i «en caso de incapacidad perma-

nente total derivada de accidente de trabajo o enfermedad profesional será de 28.000 euros».

Moltes vegades aquestes indemnitzacions són clarament i manifesta insuficients, o en alguns Convenis ni tan sols existeixen.

Si l'empresa no compleix la seva obligació d'assegurar a una companyia externa aquesta indemnització, se n'haurà de fer càrrec directament ella mateixa del pagament.

■ **Adequació de lloc de treball en cas d'invalidesa total**

Alguns Convenis també reconeixen el dret del treballador reconegut en situació d'Incapacitat Permanent i Total per a la seva feina habitual a reincorporar-se a l'empresa en un lloc alternatiu i compatible amb la seva situació de salut. És el cas per exemple del de Ferrocarril Metropolità de Barcelona, SA (Metro de Barcelona).

En el cas de la SEAT, el Conveni Col·lectiu determina que «la empresa se compromete a facilitar un puesto de trabajo adecuado a los/las trabajadores/as declarados/as incapacitados/as parciales o totales para su profesión habitual», i una indemnització pel cas de que no es pugui reincorporar el treballador en un lloc alternatiu.

Aquesta possibilitat és important, tenint en compte que molts treballadors en cas d'invalidesa poden veure reduït considerablement els seus ingressos al percebre només la prestació d'invalidesa total del 55% del que percebien anteriorment.

Cal tenir en compte, però, la nova normativa en la matèria, i concretament la darrera la Llei 2/2025 (vegeu el darrer número del Catalunya d'abril de 2026 «La invalidesa ja no és automàticament una extinció de la relació laboral»).

■ **El dret a la paralització de l'activitat productiva per «risc greu i imminent»**

En casos d'infracció flagrant de l'empresa, es pot aplicar el que en alguns àmbits sindicals es coneix com «*fer un article 21*» (en referència a l'article 21 de la LPRL que ho regula); els Delegats de Prevenció o el Comitè d'Empresa estan facultats per a paralitzar l'activitat dels treballadors afectats per un «risc greu i imminent» a causa d'una infracció preventiva de l'empresa. Poden dur a terme aquesta actuació proposant-ho a l'òrgan de representació unitària o (en cas d'urgència) per deci-

ÉS UN ÀMBIT EN QUÈ CAL LLUITAR I POSAR ESPECIAL ATENCIÓ SINDICAL, SOBRETOT EN EL MOMENT DE SIGNAR ELS CONVENIS COL·LECTIUS

sió majoritària dels mateixos Delegats de Prevenció.

Tal com determina la norma, un cop els Delegats de Prevenció o el Comitè d'Empresa han pres la decisió de paralització (d'un centre de treball o d'una activitat productiva), es comunica de forma immediata a l'empresa, i s'haurà de comunicar a la Inspecció de Treball, per a que en un termini màxim de 24 hores determini per informe si aquesta actuació preventiva ha estat adequada o no (*veure l'article del Catalunya del novembre de 2019*).

Múltiples sentències i actuacions de la Inspecció de Treball han determinat que

treballar a temperatures superiors a 35° (i especialment superiors a 40°) suposen un risc greu i imminent que pot donar lloc a una aplicació de l'article 21 de la LPRL si l'empresa no ha complert les seves obligacions legals.

■ **Millores de prestacions de maternitat i lactància**

Un dels àmbits més oblidats de les «millores voluntàries» ha estat els de maternitat i lactància, amb un fort contingut de gènere.

En alguns casos els Convenis Col·lectius amplien els nou mesos que les mares tenen dret a la lactància, com en el cas del Conveni marc estatal de serveis d'atenció a les persones dependents estenen aquest dret fins que el menor compleixi els dotze mesos. En altres casos augmenten els dies totals en cas de compactació, allargant els dies en què les mares poden fer ús d'aquest dret.

En el cas de les maternitats, alguns Convenis (massa pocs encara) augmenten a càrrec de l'empresa en dos o tres les setmanes de la prestació de maternitat, i estableixen que els treballadors tenen dret a percebre la seva retribució ordinària íntegra, també a càrrec de l'empresa, incloent-hi conceptes variables i vinculats a objectius, durant el permís de lactància o la maternitat.

■ **Altres millores**

El llistat de possibles millores és molt ampli, i va des de les indemnitzacions en cas de jubilació, millores en permisos retribuïts i conciliació (ampliació de dies per motius de naixement, adopció, defunció de familiars o exàmens, superant els mínims legals), ampliacions de les possibilitats en cas de guarda legal de menors, o ajudes per fills amb discapacitat, per estudis o plusos de fidelitat o anti-guitat.

Tots aquests aspectes fan la vida més fàcil als treballadors, tenint a vegades tanta o més importància que el debat purament salarial.

■ **Impacte de la negociació col·lectiva**

Les «millores voluntàries» són un camp important per a l'acció sindical i la negociació col·lectiva, que desgraciadament moltes vegades no ha tingut la centralitat que hauria de tenir. Als nous convenis s'ha de fer un lloc per garantir el màxim de drets al màxim de treballadors. ■

LISA BERGER

Lisa Berger és una documentalista audiovisual estatunidenca, amb doble nacionalitat, i resident a Barcelona. Es va criar a Nova York i va estudiar la història dels moviments socials, especialment de dones, a Hampshire College a Massachusetts. Durant els més de quaranta anys que s'ha dedicat a la seva professió destaquem la seva dedicació a l'estudi de les dones anarcosindicalistes als anys trenta, com a *...De toda la vida, Camino de Libertad*, o com a membre de l'equip de la pel·lícula dirigida per Ken Loach, *Tierra y Libertad*. Actualment, treballa a la quarta sèrie sobre el franquisme per a RTVE com a documentalista *Los archivos secretos del NoDo - Temporada 2*.

TEXT

Àngel Bosqued

Com vas entrar en contacte amb l'anarquisme i amb Dones Lliures?

Vaig assistir un seminari el 1980 sobre l'anarquisme, dirigit per Martha Ackelsberg, l'autora del llibre *Mujeres Libres; el anarquismo y la lucha por la emancipación de las mujeres*, que va sortir més tard. Fora d'Espanya el moviment llibertari d'aquí és molt reconegut i estudiat. Tant ella com a la meva professora supervisora de tesi, Myrna Breitbart, em van passar alguns contactes de les dones que havien entrevistat.

Com a projecte de tesi, vaig passar un any a Barcelona el 1981-82 per a fer un documental de ràdio sobre el moviment feminista actual. Després d'acabar la carrera, vaig rebre una beca para passar un any a Barcelona i realitzar un documental suposadament sobre les dones de la Segona República, per no espantar a qui finançava la beca amb les anarquistes. Vaig involucrar a Carol Mazer i vam estar dos anys treballant, des de 1984 a 1986. Vaig aconseguir que el Departament de Cultura em deixés els mitjans tècnics pel rodatge i muntatge. El vam estrenar a Documentos TV de TVE a 1986, pel 50è aniversari de la guerra, i a WNET, la televisió pública de Nova York.

Què va representar per tu accedir al contacte directe amb algunes de les protagonistes d'un moment revolucionari?

L'experiència va superar totes les meves expectatives. Per un costat, als anys 80 hi havia molta menys producció independent a Espanya i les dones estaven encantades que algú s'interessés en la seva història. Van confiar-la en nosaltres.

He pogut realitzar el meu somni de conèixer aquelles dones i el que no esperava era que volguessin seguir en contacte al llarg dels anys. Vaig tornar a viure a Espanya a partir del 1989 i a Barcelona a 1991. Cada vegada que Pepita Carpena venia de Marsella a Barcelona vam veure'ns.

De Dolors Prat, de Toulouse, el seu fill, Progreso, em va demanar filmar l'homenatge de la família, caminant des de Ripoll a Prats de Molló com ella va fer, escapant de Franco per segon cop, el 1940. Vam presentar *Camino de Libertad* a l'Ajuntament de Ripoll, al festival *Résistances a Ariège* i al *Seminci* de Valladolid el 1999 i forma part d'alguns arxius de la memòria.

De toda la vida va ser clau per rebre la invitació per formar part de l'equip de la pel·lícula de Ken Loach, *Tierra y Libertad*. El director i la productora van visionar el meu documental a 1991, i em van escollir per fer la documentació i coordinació de figuració des de 1991 a 1994. Vaig contactar amb Concha Pérez i amb Rosana Pastor per a informar el paper de Blanca, l'anarquista que va lluitar al front, tal com va fer la Concha a Aragó. Amb Concha vam seguir en contacte fins a la seva mort a 2014. Em convidava a compartir el seu aniversari cada any.

El documental té vida pròpia. El vaig presentar a una trobada feminista l'any 2001 a Jaén on vaig conèixer una professora de la Universitat de Califòrnia. Ella em va contar que una alumna seva veia el documental quan estava deprimida. Se li tornaven a aixecar els ànims, després.

Voldries afegir alguna cosa per tancar l'entrevista?

Algunes de les dones que vaig tenir el privilegi d'entrevistar es van convertir en les meves àvies honoràries. I seu exemple de no deixar-se perdre en lluites internes i comprensió que la lluita és llarga, per tota la vida, em manté amb alè per continuar lluitant. ■

PACO RÍOS

Francesc (Paco) Ríos Durà és documentalista. Ha gravat i muntat una extensa llista de documentals al llarg de la seva vida, entre els quals destaca *Vivir la utopia*. Va néixer el 1952 a Barcelona, en una família d'ambient progressista. Va començar a treballar de dibuixant tèxtil i va entrar en contacte amb les primeres CCOO i també la CNT a Sant Andreu. El curs 1973-74 es va matricular, junt amb la que seria la seva companya, Isabel (Isa) Huguet, a l'escola de mitjans audiovisuals EMAV. El 1977 va participar en un projecte amb el Colectivo libertario de cine per explicar la realitat del moment. En aquelles dècades els documentals de temàtica social s'anomenaven cinema militant, etiqueta a la qual es continua adscrivint avui en dia.

TEXT

Àngel Bosqued

I que va representar per tu accedir al contacte directe amb algunes de les protagonistes d'un moment revolucionari?

Com deia Helenio Molina "los anarquistas éramos como una gran familia universal i nos reconocíamos fácilmente entre nosotros". A mi m'ha passat, he viscut aquest reconeixement al llarg de la meua vida. He conegut a homes i dones que han viscut d'acord amb aquest pensament. Per exemple amb la família Molina-Iturbe, a casa seva o al sindicat tèxtil, o amb Àngel Urzaiz i la seva companya, Consuelo Zabala.

Recordo a Concha Liaño el primer cop que vaig parlar amb ella, l'esperàvem a la sortida de l'avió que venia des de Veneçuela amb escala a Madrid i tardava a aparèixer. Quan no quedava ningú la veiem de lluny, lleugera, venint cap a nosaltres i sense conèixer-nos es dirigeix a mi i em diu "Tu eres Paco, ay chico por fin llegué". Com si ens haguéssim vist ahir. Era com la meua àvia materna, hi havia una total confiança. Amb ella he compartit moltes discussions entranyables, amb Antonia Fontanillas, Aranda, Pepita Carpena, Joaquina Dorado..., i sempre m'he sentit (sé que elles també) com en família.

La càrrega vital d'aquestes dones i altres com Sara Berenguer, Concha Guillén, Gracieta Peirats, Dolors Prat, Aurora Molina, Concha Pérez i tantes altres és superior, per a mi, a la dels homes. Elles arrossegueu, amb la seva força, totes les calamitats que han patit. Ho porten molt millor que els homes, perquè no són derrotistes, consideren que gràcies a elles, les dones, la humanitat ha evolucionat molt. Ara es tracta, em deien, que ho lliguin bé i segueixin avançant. Per elles tot no es

va perdre amb la guerra. Aquesta vitalitat que ens han transmet és fonamental per les generacions més joves. En totes elles els mateixos valors, les mateixes virtuts, la mateixa ètica. Em queda, sobretot, l'alegria i l'orgull que tenien d'haver viscut aquells anys revolucionaris en què tot va ser possible. Em queda això i molt més.

Voldries afegir alguna cosa per tancar l'entrevista?

El nostre treball sempre ha estat en la mateixa direcció i seguirà igual. Mentre puguem fer audiovisuals que expliquin o mostrin realitats incòmodes per als poders ens donarem per satisfets. És igual que siguin documentals històrics o ocupacions de terres en l'actualitat, si ens deixa la salut, això farem.

L'anarquisme és una forma de viure, dintre o fora de les famílies, al barri, o al treball. És una educació que es transmet com un codi genètic dins de l'entorn familiar. És un comportament ètic i moral, és la solidaritat, és l'orgull i la dignitat de classe, és el no callar davant la injustícia, enfrontar-se a la superstició, a la religió, opi pel poble.

VAGA DE LLOGUERS: **XIFRES I DESITJOS**

Rubén Páez

Sindicat d'Administracions Públiques de
Barcelona

Ja fa temps que la convocatòria d'una vaga general on les principals reivindicacions i demandes girin al voltant de la problemàtica de l'habitatge és una qüestió recurrent al nostre sindicat. Sabíem que hi havia un desig, el que ningú sabia era si anava més enllà, ni si era viable. Tot eren especulacions. Mancaven xifres. El que va començar com una idea abstracta va cristal·lit-

zar en la creació de la plataforma "Viure ens costa la vida", impulsada tant per la taula sindical de Catalunya (de la qual la CGT forma part), com per la COSHAC, coordinadora on conflueixen tots els sindicats de habitatge i organitzacions afins més importants del nostre territori. Aquest projecte va tornar a donar un important salt endavant el passat dia 6 de juny amb la macro-enquesta que es va realit-

zar a Catalunya des de la plataforma per preguntar a la ciutadania sobre diversos temes relacionats amb el cost de la vida, els salaris i sobretot sobre la problemàtica de l'habitatge, i on s'interrogava directament sobre la possibilitat de fer una vaga.

Abans d'haver sortit al carrer i fer la primera enquesta, la jornada ja era un èxit. Per poder aconseguir que les dades que se n'extraïen fossin rellevants, calia una mostra prou elevada i abastar un territori ampli i divers. Es va posar com a objectiu arribar a 25 municipis i comptar amb 1.000 voluntaris per realitzar les enquestes, números que semblaven, per a molts, difícils de assolir. El 4 de juny, dos dies abans de la macro-enquesta, hi havia 1.800 persones apuntades i s'havien creat 55 comitès en un total de 42 municipis del territori, incloent com a mínim un a cadascuna de les quatre capitals de província.

Tanmateix, que la militància de les diferents organitzacions que en conformaven l'entrellat de la convocatòria s'impliqués, no volia dir que la majoria de la població a Catalunya estigués d'acord amb el nostre projecte. El dia 6 de juny es van realitzar més de 10.000 enquestes al llarg de les quatre hores del matí i a la tarda se'n van

poder processar i indexar 9.527 abans que el servidor que estàvem utilitzant col·lapsés. Aquella mateixa, tarda a la roda de premsa que es va fer, es van donar les dades extretes. Les xifres parlen per sí soles: un 91,2 % de les persones enquestades es mostrava d'acord o molt d'acord en abaixar per llei els preus del lloguer i dels habitatges; un 89 % donava el seu suport a posar límits de preu als productes bàsics, com ara els aliments o l'energia; i un 93,2 % es considerava partidari d'augmentar per llei els salaris i les pensions al mateix ritme que la inflació. I el més rellevant, un 82% dels enquestats es declaraven a favor d'anar a la vaga. Molt més del que ningú esperava.

Tot i que hem de ser conscients que una enquesta no és la realitat -i que lògicament no podem extreure de forma automàtica que una vaga per l'habitatge tindria un seguiment massiu només per aquests resultats-, val a dir que moltes de les enquestes d'opinió que es publiquen als grans mitjans de comunicació parteixen de mostres molt més baixes en participació o territorialitat. Sense ser triomfalistes ni caure en l'autoengany i amb la màxima prudència, podem extreure de tot el que va significar la jornada del

6 de juny, sense cap mena de dubte, que les condicions tant objectives com subjectives per fer la vaga són molt reals. Ara, a més de saber que és necessària i que tenim el desig de fer aquesta vaga, també tenim xifres.

Els propers passos han de ser meditats, sense presses (però sense pauses) i, si ens prenem seriosament aquest horitzó que ens hem marcat, han de ser rotunds. Hem de passar de la difusió a l'agitació, de les xerrades a centres cívics i centrals sindicals a fer assemblees als llocs de treball. Hem de traslladar el discurs intern de les organitzacions al carrer. I ho hem de fer nosaltres, no ho farà ningú més. És una gran oportunitat en un moment com l'actual. Tothom sembla últimament capficat en un comprensible pessimisme, però que ens paralitza i ens fa mal. Recordem que la vaga de la Canadencia, aquella mítica vaga on es va aconseguir per primer cop en la història la jornada de 40 hores, es va donar sota condicions molt dures, cosa que ens demostra que els contextos difícils no fan impossible la lluita, i de vegades fins i tot poden esperonar-la. És poc probable que aquesta vaga acabi sent la Canadencia de la nostra generació, però no és impossible. Val la pena provar-ho.

Educació o barbàrie

Saül Figuera.

Professor de secundària | CGT Vallès Occidental

Durant les últimes setmanes hem vist mobilitzacions de docents arreu de bona part de l'Estat: Catalunya, la Comunitat Valenciana, Madrid i Aragó. Que tants membres de la comunitat educativa estiguin en peu de lluita és un símptoma inequívoc que alguna cosa no funciona, i no només a escala nacional, sinó també internacional.

Vivim temps difícils per al pensament crític i per als drets conquistats després d'anys d'intensa lluita. Ens enfrontem a l'amenaça d'una guerra i a l'avanç imparable de la IA.

D'una banda, Europa es prepara per al conflicte bèl·lic i, amb aquest pretext, pretén reforçar l'exèrcit comunitari. Alemanya, el principal impulsor d'aquest objectiu macabre, ja ha recuperat el servei militar obligatori. Mentrestant, a Espanya fa temps que se senten veus que intenten convèncer-nos de la necessitat d'implantar-lo, ignorant les greus implicacions psicològiques per a aquelles persones que no volen orientar la seva vida cap a l'àmbit militar.

Per molt que es maquilli la imatge de l'OTAN i es pretengui crear una OTAN 3.0 o un exèrcit exclusivament europeu sense els Estats Units, la disjuntiva sempre gira al voltant de per què. Segons alguns "experts" tot i que Vladímir Putin no ha aconseguit controlar ni tan sols la part est d'Ucraïna, el Donbass, pretén arribar fins a les costes atlàntiques, on conquerirà Finisterre a llocs d'un os gegant. Després de quatre anys de guerra (dotze si comptem el conflicte previ al Donbass des de la matança de la Casa dels Sindicats), aquest escenari inversemblant només es pot sostenir perquè els «experts» deuen cobrar molt bé dels empresaris de la indústria armamentística, que són els únics beneficiaris reals. La doctrina del xoc i les tàctiques de Goebbels són velles conegudes, però cal desemmascarar aquestes armes de manipulació massiva: una població bombardejada amb falsos perills és molt més dòcil i fàcilment controlable quan es troba en estat de supervivència.

D'altra banda, la societat és presa d'un discurs de por generalitzada per la suposada eliminació de llocs de treball a causa de la IA. L'aparença ens mostra una eina que «roba» feines; l'essència, però, es tracta de qui la controla, donat que parlem d'una

eina. Aquesta revolució tecnològica que marca la nostra era està en mans d'empresaris assedegats de beneficis. Sembla que, en comptes d'utilitzar-la per reduir la jornada laboral, garantir l'ocupació i millorar la qualitat de vida de la gent, la resposta euroatlantista aposta per la destrucció d'éssers humans. Aquesta solució retorçada, basada en el darwinisme social, no només ens aboca a una tercera gran guerra a Europa, sinó que, en nom de la «salvació del món civilitzat», se'ns vendrà la necessitat d'un con-

trol social total per censurar tothom qui discrepi del discurs únic. La llei mordassa i la nova eina «HODIO» —fusió de l'àmbit bèl·lic i la IA— controlaran els continguts i permetran la persecució sistemàtica de tot aquell que s'oposi a la guerra que prepara la UE i el seu braç armat, l'OTAN.

Mentrestant, els pressupostos educatius es redueixen. Cada punt percentual addicional de despesa militar equival a restar 16.500 milions d'euros a altres polítiques socials. I això, com ja va advertir el secretari general de l'OTAN, implica «fer sacrificis»: retallades en pensions, sanitat i educació. Per a aquestes elits, els professors resulten perillosos perquè poden posar en dubte aquesta configuració: polítiques restrictives des de la UE per bastir un discurs únic de defensa de la guerra, mentre s'enforteix l'aparell bèl·lic gràcies a l'eliminació sistemàtica de llocs de treball.

Una educació pública de qualitat requereix autonomia, finançament estable i la llibertat per qüestionar totes les estructures de poder.

La permanència incondicional d'Espanya a la UE i a l'OTAN ens sotmet a una dinàmica de subordinació que compromet la nostra capacitat com a educadors per formar ciutadans lliures, crítics i capaços de construir alternatives reals. La resposta dels treballadors de tots els sectors socials ha de ser contundent i unànime: volem habitatge assequible, salut pública de qualitat, educació lliure i, sobretot, viure en pau; no volem la guerra imperialista.

L'aposta ètica és ben clara: ¿Volem ser el país que inverteix 82.500 milions en armament mentre tanca aules per falta de professors? ¿Defensarem millor els nostres fills amb míssils Patriot o amb una educació de qualitat?

Una educació
pública de
qualitat requereix
autonomia,
finançament
estable i la
llibertat per
qüestionar totes
les estructures
de poder

L'esport antifeixista front l'Olimpíada nazi de Berlín

Joan Pinyana Mormeneo
Memòria Llibertària CGT

A la memòria de totes aquelles persones, atletes, antifeixistes, que creien i volien un nou món més just, igualitari i llibertari.

Ja som a 2026 i es compliran al juliol els noranta anys d'una Olimpíada que **no va poder ser** perquè una part de l'exèrcit, amb els reaccionaris, falangistes, carlistes i l'Església retrògrada d'aquell temps, va donar un colp d'estat contra la Segona República, aquell 18 de juliol de 1936.

El context de 1936, amb l'amenaça de la Itàlia feixista i l'Alemanya nazi a la resta de països europeus i un **Comité Olímpic Internacional (COI)** que estava interessat a afavorir els Jocs de Berlín, feia que les forces antifeixistes feren pinya i boicot a acudir a Berlín; però no així les democràcies i països de la resta del món. La idea d'organitzar una Olimpíada Popular a Barcelona vingué des de la base, a proposta del Comité Català Pro Esport Popular, una agrupació d'entitats esportives i culturals barcelonines, que havia nascut poc després de les eleccions de 1936, per a celebrar-se entre el 19 i el 26 de juliol, amb l'objectiu de fomentar l'esport entre el món treballador.

És conegut que l'any 1986, Barcelona fou nominada per organitzar els Jocs Olímpics de 1992. La ciutat havia estat candidata tot un grapat de vegades. En el període d'entreguerres hi hagué els intents per celebrar a la ciutat comtal les olimpíades de 1924, 1936 i 1940. Tot van ser fracassos per la candidatura de Barcelona. El 1936, el Comité Olímpic Espanyol (COE) no n'era, en un principi, favorable. Tampoc ho era el baró de Güell, representant del COI. Així i tot, els membres del COE demostraren tenir un bon sentit polític en no oposar-se frontalment a l'Olimpíada Popular. D'aquesta manera, totes aquelles persones que estigueren en contra dels Jocs de Berlín, podrien dedicar-se a preparar els Jocs de Barcelona, en comptes de boicotejar els Jocs de Berlín. Prop de 6.000 esportistes van arribar i estaven preparades per a participar, més les circumstàncies van fer impossible la seua realització.

En certa manera, la convocatòria de Barcelona era una garantia que no hi hauria boicot als Jocs de Berlín. Un bon grapat d'aquells i aquelles atletes va romandre a Catalunya per defen-

sar les llibertats davant del colp militar. Van ser l'embrió o gènesi de les Brigades Internacionals que es van organitzar el mes d'octubre. Després, els que van sobreviure, van protagonitzar la resistència i la victòria contra Hitler i Mussolini. La resta ja és història, el colp d'estat, el poble en armes, la Revolució Social i la Contrarevolució en guerra, el fi de la guerra i la llarga i repressora dictadura. La Segona Guerra Mundial i la seva fi amb la derrota nazi, que no va portar al nostre país cap canvi. Els anys han passat i amb ells tornem a veure un renaixement d'ideologies totalitàries amb arrels del nazisme i el feixisme, i ens preguntem: **què hem après de les lliçons del passat? Estem condemnades a repetir l'història?**

Què hem après de les lliçons del passat? Estem condemnades a repetir l'història?

Avui, la gent de l'odi, de la discriminació, de la violència a la pluralitat i la diferència social, de gènere o sexual ha tornat a alçar la veu. Noranta anys després, en un món globalitzat pel capitalisme salvatge, amb una tecnologia en creixement, avenços científics que podrien portar el benestar col·lectiu a tots els pobles, ens tornem a trobar amb les veus i les amenaces d'aquells règims autoritaris i repressors, que creiem superades,

oblidades i que mai tornarien; més no és així, han tornat i hem, de combatre-les. La commemoració dels noranta anys d'aquella Olimpíada Popular ara en 2026 ens porta a recordar i reviu que les lluites contra els totalitarismes, contra els missatges d'ideologies repressores d'ultradreta, són més necessàries que mai, que hem de mantenir alt l'esperit en tots els camps i fronts, inclòs l'esportiu.

Si el 1936 els pilars bàsics de l'Olimpíada estaven molt clars, avui continuen tenint més valor, si cal. Mantindre l'activisme de l'**antifeixisme militant**, de l'**esport popular** (com activitat de masses, oberta a tothom i sense elitismes), de la **solidaritat internacionalista** (oberta a tots els pobles del món i les perseguides per temes de drets humans o misèria econòmica) i la **unitat del poble obrer mundial i les forces d'esquerreres**, sense partidismes interessats, és essencial per a donar-nos una oportunitat d'un món igualitari, amb justícia social i fraternitat. En eixa lluita estem i seguim!

Les dones llibertàries en la lluita **contra el règim franquista**

Per a poder conèixer la lluita de les dones llibertàries contra el règim franquista, cal aproximar-se a la seva situació abans del cop d'estat franquista, durant el conflicte, l'exili, la repressió constant cap a les dones els anys foscos de la dictadura, els canvis pre-transició i durant aquesta. Sense això és difícil entendre la nostra veritable història i lluita.

Rosalía Molina Puyalón
CGT Ensenyament Barcelona i col·lectiva
Libertarias

■ Paper de la dona llibertària en la lluita antifranquista, durant el conflicte. *Mujeres Libres*

Mujeres Libres, organització anarcosindicalista, comptava amb més de 20.000 afiliades en 147 agrupacions i tenia com a objectius la captació de dones i la difusió de les idees llibertàries. Són considerades com l'inici del feminisme llibertari. Van lluitar per emancipar a la dona amb un doble alliberament: unint les lluites contra l'explotació capitalista i l'opressió patriarcal.

Mujeres Libres van participar en la lluita en el front, a les fàbriques, a l'educació en les seves vessants formatives —alfabetització, sexualitat, alimentació, salut, entre d'altres— i en els lliuradors (liberatorios) de prostitució. Van editar la revista *Mujeres Libres*, amb 13 números, on es publicaven articles sobre sexualitat, anticonceptius, salut, etc.

El seu activisme, al costat de la seva concepció de l'ésser humà i d'una societat plena de valors llibertaris, va quedar invisibilitzat al llarg de la història. Així i tot, la seva contribució representa un gran exemple per als feminismes, perquè van desenvolupar estratègies de capacitació, teories i pràctiques cap

a noves direccions, que en l'actualitat podrien convertir-les en un referent com a pioneres del moviment feminista espanyol.

■ Continuïtat dels seus ideals en l'exili

En A principis de 1939, la majoria de les seves protagonistes van partir a l'exili. Malgrat això, moltes d'aquestes dones van continuar treballant pels seus ideals des de l'estranger i així, el 1964, es va reprendre la publicació de la revista, sota el títol de *Mujeres Libres de España en el Exilio*, primer a Anglaterra i després des de França.

■ Paper de la dona en la dictadura

La situació de les dones sempre ha estat de supervivència, però durant la dictadura van patir una doble victimització: en primer lloc, sofrint vexacions, segrestos, tortures, violacions i mort pel fet de ser esposes, mares, germanes o companyes de persones antifeixistes, o pel fet de ser considerades elles mateixes "rojas republicanas". S'havia d'eliminar el "gen rojo" per sobre de tot i de totes. Existeixen centenars d'exemples: les Trece Rosas, les Dos Marías o les rapades, un càstig molt particular exercit cap a les dones de la Repú-

blica. Va ser la part més simbòlica d'un ritual d'escarni públic, fonamentat en la violència sexual. Els cossos de les dones van servir per a canalitzar la violència i el terror amb l'objectiu d'instaurar el nacionalcatolicisme. Es tractava d'un espectacle públic: se les mostrava públicament amb el cap rapat per a la seva humiliació, i eren obligades a beure oli de ricí, vexades, passejades i exhibides.

Al mateix temps van patir una reducció constant a situacions de minoria d'edat, sense reconeixements intel·lectuals ni personals, com a resultat d'unes campanyes ideològiques molt ben orquestrades. Per aconseguir-ho es va crear una maquinària perfecta i sofisticada per a mantenir-les en un adoctrinament constant i permanent que inculcava el tipus de dones que volia la dictadura: submises, callades, obedients, sense sexualitat i pensades només per a procrear. Aquestes grans campanyes es van dur a terme des de l'inici de la guerra per a "fer passar per l'adreçador" les dones per tots els mitjans, en tots els àmbits i amb brutal contundència, perquè la seva llibertat i l'avanç dels seus drets era una amenaça que no es podia tolerar. Per això es van crear institucions d'una crueltat repressiva brutal cap a les dones, com el Patronato de la Mujer, que va estar en funcionament fins a l'any 1985. El Patronato era una institució que es va reorganitzar pel Decret de Presons Especials per a Regeneració i Reforma de Dones Extraviades. La seva suposada funció de protecció a la dona era "la dignificació moral, especialment de les més joves, per impedir la seva explotació, allunyar-les del vici i educar-les segons els ensenyaments de la Religió Catòlica", però en realitat va ser un instrument orquestrat per l'Estat i desplegat per comunitats religioses per a assenyalar, recloure, humiliar, violentar, i explotar —també laboralment— les dones, en els pocs centres creats pel Patronato o en múltiples centres adscrits i/o regentats per monges. I, també, va suposar un instrument que va castigar la descendència "fora del matrimoni" d'aquestes dones "caigudes",

Que la recuperació de la memòria històrica ens serveixi per no tornar a repetir els horrors i errors de la història.

a través d'internaments en orfenats (com les Llars Mundet a Barcelona) o donats en adopció forçosa o sota engany. Aquesta era una pràctica d'adoctrinament violent i d'eradicació del "gen rojo", convertint també les criatures d'aquestes dones en víctimes.

S'emetien programes radiofònics molt populars i escoltats, amb altíssims graus de manipulació ideològica i d'acceptació de qualsevol tipus de maltractaments,

com el de la tan coneguda Sra. Elena Francis que va durar fins a 1980, dirigit per homes falangistes, que aconsellaven a les dones una submissió permanent, acceptació de les violències, sota el lema de "aguanta, aguanta i aguanta". Comminava i aconsellava a la dona espanyola viure en funció del seu marit, i abans de res sotmesa, tenint sempre present el seu benestar, amb guies com *Cómo ser una buena esposa o 11 reglas per a mantener el teu marit feliç* (1953).

La Secció Femenina exercia de vigilant de la moral femenina, segons els canons ideològics del Règim, la missió de la qual era "reeducar" les "dones caigudes". Tenia el control exclusiu de la seva educació, centrada en la instrucció de les joves per a ser bones patriotes, bones cristianes i bones esposes. Hi havia una falta constant de llibertats: les dones no podien treballar, obtenir el permís de conduir, el passaport, obrir un compte bancari, administrar béns, subscriure contractes, disposar dels ingressos... sense el consentiment del seu marit o pare i no obtenien la majoria d'edat fins als 21 anys, en contrast amb els homes que l'obtenien als 18.

I malgrat tots aquests anys foscos i repressius, poc a poc les dones van tornar a començar a lluitar per les seves llibertats i el seu reconeixement com a persones. Es va donar un inici de reivindicacions feministes, de lluita pels drets de les dones. Començàvem a caminar, a ressorgir i lluitàvem en moltíssims àmbits: al moviment veïnal, reivindicant habitatges dignes, hospitals, centres de salut, guarderies, escoles, autobusos, semàfors, escoles d'adults, alfabetització... Lluites laborals als sindicats, per una sexualitat lliure; centres de planificació, educació sexual, anticonceptius o per aconseguir drets com la llei del divorci, la llei contra la penalització de l'adulteri, la llei de l'avortament. La celebració de les primeres jornades feministes el 1976 va marcar el ressorgiment del moviment feminista.

Que la recuperació de la memòria històrica ens serveixi per no tornar a repetir els horrors i errors de la història. ■

TORTURES I AGRESSIONS

a la Global Sumud Flotilla

La meva experiència a la presó sionista

Joan

membre del grup de treball d'Internacionalisme

A bans de començar aquest article aprofito per exigir l'alliberament de les 10 preses del Global Sumud Land Convoy, que portava 7 camions d'ajuda humanitària i 3 ambulàncies a Gaza. Van ser detinguts a Líbia de l'Est, i en el moment d'escriure això continuen preses. Exigim que el Gobierno actuï per alliberar-les.

9.600 palestins són presos a les presons sionistes. Un de cada tres no tenen cap acusació formal ni dret a judici. Uns 400 són menors. Sota la direcció del criminal de guerra Ben-Gvir les presons s'han convertit en centres de tortura on abusar dels presos i desmembrar les seves famílies i la seva comunitat.

És important deixar-ne testimoni, per destruir el relat oficial sionista, que es presenta al món com l'últim reducte de la civilització a l'Orient Mitjà. Els testimonis permeten demostrar que, per contra, l'estat sionista es fonamenta sobre la violència i la maquinària econòmica necessària per sostenir-la. He decidit escriure el testimoni del que vam patir les activistes per explicar que si a nosaltres ens han torturat així, tot i tenir passaports forts, suport diplomàtic, atenció mediàtica i mobilitzacions al carrer, per les palestines és molt pitjor.

■ La intercepció

El meu testimoni comença amb la intercepció. Una llanxa amb 15 soldats es va situar paral·lela al veler, armes en mà. Amb el salvavides posat, vam sortir mans enlaire. Ens van abordar i van agafar el timó. La nostra intercepció va ser relativament pacífica, però algunes van ser violentes. Alguns vaixells, com el Girolama, van rebre trets i el Sírius va ser envestit per un vaixell militar dues vegades.

■ El vaixell presó

Ens van portar a un vaixell presó, abandonant el veler a la deriva. Al vaixell presó ens van tractar amb molta brutalitat. Em van treure el passaport, em van escorcollar i em van colpejar amb un fusell. Em van empenyer a un contenidor a les fosques, i van tancar la porta.

Sis figures negres se'm van abraonar. Em van donar cops de puny a la cara. Em van retórcer el braç, tirant-me a terra, des d'on em van donar puntades de peu a les costelles i em van trepitjar el cap violenta-

ment. Quan ja estaven satisfets, em van aixecar i em van llençar a un altre grup de soldats. Em van electrocutar amb un tàser, mentre un d'ells reia.

Em van llençar a fora, amb la resta de companys. Les sanitàries de la Flotilla van córrer a atendre'm. Tenia la cara plena de blaus, i una marca de botes al front. Em vaig marejar i tenia mal de cap (síntomes de contusió).

Absolutament tothom del nostre vaixell presó va ser apallissada, sense excepció. En total, van trencar 35 ossos. A un company mexicà li van trencar el braç.

Molts estaven greus. Hi havia persones amb els pulmons perforats per les costelles trencades. Un escocès, que ja estava mig cec, es va quedar gairebé sord. Un malai va patir danys als ulls. Un turc, que no vaig esbrinar què tenia, estava tan greu que va haver de ser evacuat a la infermeria del vaixell presó.

El pitjor van ser les 15 agressions sexuals. Durant els escorcolls, a moltes les van despullar i les van fotografiar. Una companya em va explicar més tard que, mentre la pegaven al contenidor, un soldat li va agafar els genitals. Una altre testimoni va ser penetrada utilitzant el canó d'una arma de foc. Cada cop que hi penso, m'esgarriro.

A tres persones els van injectar una substància desconeguda. Podrien ser sedants; ketamina; o un xip traçador que permet localitzar presos alliberats.

Era un increment brutal de la violència comparat amb intercepcions anteriors. Si vam ser capaços d'aguantar-ho va ser gràcies al suport mutu, i sobretot gràcies al treball incansable de les metgesses de la Flotilla.

Només ens donaven pa i uns 0,1 litres d'aigua al dia. No ens van donar medicaments per tractar els ferits. Amb les bosses de plàstic del pa vam improvisar una subjecció per braços trencats.

L'exèrcit ens torturava privant-nos del son. Dormíem al terra, encaixonats en contenidors, on hi feia molt de fred i sovint els guàrdies colpejaven les parets. Vaig dormir 2 hores en 3 dies.

Aplicaven la violència indiscriminadament. Per exemple, van disparar-nos bales antidisturbis dues vegades. Cada dia feien demostracions de força: tiraven 3 granades de so i entraven 12 soldats amb fusells. S'apostaven en línia i ens feien sortir mans enlaire. Es passaven minuts apuntant-nos en silenci, abans de retirar-se. Feia por.

L'última vegada que ho van fer va ser abans de desembarcar. Després ens van agafar un a un, ens van emmanillar amb brides i ens van agenollar amb el cap a terra. Va sonar l'himne sionista una vegada i una altra, mentre cada cop es feia més difícil aguantar el dolor. Va sonar 72 vegades. Unes 3,5 hores.

■ El port

Al Port d'Ashdod ens van agenollar a una carpa blanca. La humiliació continuava: a mi, per exemple, un soldat em va donar diverses puntades de peu per tirar-me a terra, i un altre soldat m'escribava per no poder aixecar-me, ja que duia les mans lligades a darrere.

Des d'allà, ens van portar a les instal·lacions d'immigració, on vam estar moltes hores fent tràmits. Finalment em van emmanillar de mans i peus, i em van estirar cap a un vehicle blindat.

Em van prémer moltíssim les manilles. Estava perdent sensibilitat a la mà dreta. Vaig entrar en pànic. Amb dues hores sense reg sanguini pots perdre la mà, i sabia que podíem passar moltes hores emmanillats. Per sort, gràcies a les indicacions d'un company metge vaig poder recuperar circulació. Però a dia d'avui he perdut la sensibilitat del dors.

■ La presó

Vam arribar a la presó de Ktziot, filferro on hi ha la majoria dels presos palestins. És un lloc infernal, on s'hi han comès crutats de tot tipus.

Absolutament tothom del nostre vaixell presó va ser apallissada, sense excepció

Ens van donar l'uniforme de la presó, i durant les següents hores em van fer fotos, em van revisar el passaport i vam veure un jutge que va dictar la deportació. No teníem cap advocat. Ens van tancar als 200 en una petita gàbia a celobert,

coberta de filferro espinós. Des d'allà ens van portar a les cel·les. Ens van treure les manilles, i vaig caure rendit. Portava 72h sense dormir, 72h menjant pa i poca aigua, 14h emmanillat, i gairebé 8h de genolls. L'endemà al matí ja ens van deportar.

■ Conclusions

El sionisme ha convertit la tortura en una qüestió d'estat. A la presó militar de Sde Teiman, per exemple, les preses són regularment violades per gossos, amb pals, o amb armes de foc. Els testimonis denuncien pallisses, violacions i agressions sexuals, falta d'higiene, sobrepopulació de cel·les, privació de llum i aire per respirar, escorcolls sistemàtics, incomunicació amb l'exterior, robatoris de possessions personals, privació del son, privació d'aigua, menjar i medicaments, etc. En definitiva, tortures molt similars a les que nosaltres ens vam enfrontar, però molt més intenses.

Nosaltres vam poder aguantar perquè sabíem que teníem suport mediàtic i diplomàtic, i que els carrers s'estaven manifestant per nosaltres. Però els palestins estan sols. Els horrors als que s'enfronten ells són molt pitjors que els que vam patir nosaltres.

MAL D'ESCOLA

La mirada d'en Fèlix

Toni Àlvarez

Fa 90 anys de la revolució social a Catalunya i coincideix de ple amb una de les revoltes educatives més importants dels darrers 40 anys. Un bon moment per enllaçar revoltes i recordar d'on venim i part del camí fet. De les moltes figures educatives que van lluitar de forma activa per una educació transformadora i llibertària -abans, durant i després de la guerra civil- vull destacar en aquesta columna la de Fèlix Carrasquer. Ell, que va viure cec bona part de la seva vida, ens dona una mirada plena de llum i enllaça aquests dos moments tan separats en el temps com propers en les formes i les idees.

Tot i que en Carrasquer va tenir una llarga vida, i va escriure cinc recomanables llibres, és gràcies a la biografia que l'amic i professor Gianni Sarno va fer l'any 2015: *Fèlix Carrasquer Launed*. Un llibertari entre la llum i la foscor que l'hem rescatat del bagul de la història. Un petit llibre apassionant sobre la vida d'un pedagog conscient i conseqüent tota la seva vida.

Com una revelació, amb sis anys, en Fèlix ja va contestar al seu mestre que "anava a escola per aprendre, no per obeir" amb el que podeu imaginar la resposta d'aquell "mestre". Estem parlant del 1911 a un poble de Conca. En Fèlix va fugir d'aquella escola, però no va deixar mai d'aprendre. Va ser un lector constant i voraç, un autodidacta convençut malgrat la seva precària visió.

En Carrasquer, com tants altres pedagogs de l'època, va aplicar, als diferents projectes i escoles que va obrir, el suport mutu, la col·laboració, el respecte, la llibertat i el diàleg cap als alumnes i entre totes les persones que hi participaven a l'escola, per a ell elements necessaris per fer una societat solidària. Promotor de la confiança en la llibertat i en la solidaritat com a principis fonamentals de l'educació, també "considerava més important la formació d'individus amb una clara consciència social, que s'interessin pels seus problemes econòmics i polítics, i capaços d'actuar per mirar de canviar la societat".

Vet aquí que en aquesta revolta educativa del segle XXI, les treballadores de l'educació i bona part de les famílies hem seguit, sense ser conscients del tot, aquests preceptes del Fèlix: desenvolupar consciència social com a col·lectiu perquè estem fent una esmena a la totalitat al desenvolupament del sistema educatiu. Extenuat per anys de menysteniment i sosteniment d'impossibles, bona part del col·lectiu educatiu ha dit prou i ha començat a organitzar-se, primer amb la crida sindical, però des de fa mesos, des de l'autoorganització, l'assemblearisme i la determinació de la força que tenim quan ens ajuntem. Trobar-nos al carrer, als claustres, a les assemblees, mirar-nos a la cara, compartir temps i espai de lluita amb companyes desconegudes algunes i conegudes altres, ens ha recordat -o descobert, segons com- el valor de manifestar i no callar, d'expressar-nos i dir el que pensem, d'ampliar demandes necessàries que eren agosarades i que, a poc a poc, hem vist que no ho són tant. Escrivia en Carrasquer del fet educatiu que "és ensenyar-lo a conèixer i investigar en un diàleg permanent amb els seus companys, i a mantenir viva la seva curiositat, investigant i cooperant fins a la fi dels seus dies". No se m'acut paral·lelisme més potent que aquest per enllaçar revoltes, educació i presència al món actual. D'aquest diàleg hi ha un crit que ho unifica tot i que no volem renunciar: la necessària inversió en l'educació pública, el famós 6% del PIB signat i aprovat pel Parlament.

La revolució social i educativa que va viure i practicar Fèlix Carrasquer, entre molts altres en aquelles tres primeres dècades del segle XX, va ser un llarg camí d'experiències i moltes renúncies, satisfactòries moltes, aniquilades altres. La seva mirada facilita la continuïtat en les lluites. Serveixi com a recordatori, no venim del no-res, tenim unes experiències a les quals no hauríem de renunciar i sí reactualitzar en aquest món turbocapitalista.

LA PEDAGOGIA LLIBERTÀRIA EN LA REVOLUCIÓ SOCIAL

La CNT en el Consell de l'Escola Nova Unificada (CENU)

Emili Cortavirtarte Carralz
Fundació Salvador Seguí

A Catalunya, sufocat l'intent d'aixecament feixista i amb l'impuls fonamental de la CNT, es formaren el Comitè de Milícies Antifeixistes, el Consell d'Economia i el Comitè de l'Escola Nova Unificada (CENU), l'òrgan, creat a instància del cenetista Joan Puig i Elias, que va gestionar el sistema educatiu arran de la revolució social el juliol de 1936. Al llarg de la seva existència, es poden distingir tres etapes en la trajectòria i el funcionament del CENU.

■ 1a etapa

El CENU estava constituït per 4 representants de la CNT (Puig i Elias, Escorihuela, Fàbregas i Carsí), 4 de la FETE-UGT i altres 4 de la Generalitat. Fins setembre de 1936, exercí una autoritat absoluta en matèria docent i creà el nou sistema docent públic català, que fins llavors no havia existit. Puig i Elias fou el president i, a més, s'encarregà de controlar els edificis confiscats per a ús docent, *"amb el concurs que calgui de les milícies ciutadanes"*. Els comitès locals i comarcals del CENU aportaven la informació sobre nombre d'infants, estat de les escoles, necessitats de mestres, etc.

A l'octubre de 1936 es va celebrar un Ple Cultural de la CNT. Puig i Elias va fer la defensa del CENU argumentant fonamentalment que els postulats pedagògics eren els preconitzats per la CNT i que permetia la subsistència de les escoles racionalistes. Altres veus s'hi oposaven perquè desvirtuava el projecte educatiu anarquista. El Ple va aprovar la participació de la CNT i l'actuació dels seus representants, però havien d'actuar *"de acuerdo con los principios establecidos en nuestros Congresos"*.

■ 2a etapa

El Comitè es transformà en Consell. No obstant, va mantenir el seu protagonisme fins setembre de 1937.

■ 3a etapa

Els Fets de Maig de 1937 van tenir com a conseqüència el reforçament de les institucions i dels poders executius. El CENU va passar a ser un *"organisme assessor i informador"* i es va variar la composició del Consell, amb només 3 representants de la UGT i 3 de la CNT d'un total de 14 membres.

■ El Pla General d'Ensenyament

L'ensenyament públic de Catalunya va estructurar-se, de 0 a 15 anys, en bressol, maternal i primària. A partir del 15 anys, en pre-aprenentatge i aprenentatge, Escola del Treball i Politècnic Bàsic. Després, les Escoles Tècniques o la Universitat. El Politècnic d'Adaptació permetia als treballadors i treballadores accedir al nou sistema i integrar-se a la Universitat.

L'escola rural va ser tractada de manera exquisida. La simbiosi entre aprenentatge i medi ambient portava a la recomanació de la supressió dels horaris, matèries i, fins i tot, dels plans d'estudi.

Pel que fa a la pedagogia, l'objectiu era obtenir *"personalitats vigoroses i riques de possibilitats"*

L'aplicació efectiva d'aquest complex i ambiciós pla no es va fer efectiva per les circumstàncies històriques. Però sí que podem parlar de realitzacions molt significatives en les etapes maternal, primària i professional.

■ Escolarització i centres

El dèficit escolar era de 87.000 places a Barcelona i 70.000 a la resta de Catalunya. El CENU, amb el suport dels comitès comarcals i locals, en va crear al voltant de 128.000 (un 80% de les places que faltaven). L'economia de guerra va obligar a establir els nous centres en mansions particulars, fàbriques i centres religiosos que van ser apropiats i condicionats per a l'ensenyament.

El CENU va establir la coeducació de nens i nenes i de joves, per primera vegada a l'Estat espanyol, *"per fomentar la col·laboració espiritual (...) i crear, (...) en l'escola un ambient més humanitzat i més sensible"*.

■ Docència

La qüestió dels nous i noves docents va provocar conflictes entre la CNT i la UGT, atès que el nombre havia de ser paritari. Es va crear el Certificat d'Aptitud per tal que persones sense titulació acadèmica poguessin exercir com a mestres. Es van incorporar docents amb experiència en ateneus populars i escoles racionalistes. Més de 1.500 docents del CENU pertanyien a la CNT.

DONES DE FOC:

LES MILICIANES

Dolors Marin Silvestre

El cop d'estat en contra de la República dels sectors més reaccionaris de l'Estat espanyol va tenir una contestació molt clara a Catalunya i el poble aconseguí vèncer als carrers i desarmar les forces de l'exèrcit. Quasi immediatament es van produir una sèrie de fenòmens lligats al control obrer, que fou majoritàriament anarquista però també sostingut per les forces del POUM, que també havia lluitat als carrers, alguns membres d'ERC i socialistes o lliurepensadors, mentre el PSUC no es creà fins a les primeres setmanes de la revolució. Els dos sindicats majoritaris CNT i UGT van ser els grans protagonistes de les transformacions en aquest període. La CNT va passar de lluitar en contra del feixisme a fer una revolució que implicà també a les dones que marxaren al front i que formaren les seves pròpies organitzacions com Mujeres Libres amb una gran implantació a Catalunya, País Valencià i Madrid.

Quasi immediatament després de la presa dels carrers es van formar columnes de milicians voluntaris que es desplaçaven cap al Front d'Aragó, amenaçat per les forces rebels. En formar-se les cinc columnes anarquistes (Durruti, Ortiz-Sud Ebre, Ascaso amb Gregorio Jover i Cristòbal Albadetrecu, Los Aguiluchos-Garcia Oliver i Hilario-Zamora), moltes dones es van unir als seus companys i es van desplaçar a lluitar. Van ser conegudes com "les milicianes". No eren només dones residents a Catalunya, sinó que van anar a lluitar altres provinents d'Europa i Amèrica. Algunes s'havien desplaçat a Barcelona per a participar en el que es va conèixer com a Spartaquiada, o Olimpíada Popular, que es convocà com a alternativa a la celebrada a Berlín, com Clara Thalmann que després de participar en l'anomenada "batalla de Barcelona" va marxar al front amb una unitat del POUM. Simone Weil, Llibertat Ròdenas i Anna M. Martínez Sagi van estar a la Durruti; a l'Ortiz, Conxa Pérez i moltes dones més que encara resten a l'oblit de la narració feta pels homes. Destaquem que en un principi els únics

que acceptaren dones combatents (amb armes) foren els anarquistes i els poumistes. D'altres dones anaren al front amb d'altres formacions polítiques, però com a infermeres o desplegant tasques lligades a les cures i a la intendència, és a dir, no podien agafar les armes.

Es podrien mencionar també la Columna Roja i Negra, formada per milicians i milicianes que van tornar del frustrat desembarcament de Bayo a Mallorca, i que després van marxar cap a Osca i s'unirien als Aguiluchos. També la columna Terra i Llibertat de Germinal de Souza, amb voluntàries que van tornar de Mallorca. A València es van formar columnes anarquistes al front, com la Columna de Ferro, formada per José Pellicer, que va marxar cap a Terol, la Columna Iberia (FAI), la Columna CNT-13, la Temple i Rebel·lia, la Primera Columna Confederal, i la Maroto (Alacant) cap a Granada.

Però el poder dels anarquistes va ser efímer, l'octubre la Generalitat va dissoldre el Comitè Central de Milícies Antifeixistes (organització on hi ha representades totes les organitzacions però amb majoria anarquista) i a finals de mes es va emetre el decret de militarització obligatòria, que va comportar molts canvis en el front de guerra: es van dissoldre les columnes i els anarquistes van perdre poder al front de guerra i amb l'arribada de les Brigades Internacionals es va obligar els estrangers a abandonar les seves respectives columnes i integrar-se dins de les Brigades, comandades pels comunistes, amb la qual cosa molts d'ells van retornar als seus països decebuts o van adoptar la nacionalitat espanyola per seguir dins les seves unitats ara transformades en brigades i divisions. A més, les dones que venien amb les Brigades Internacionals no podien prendre les armes. Amb la militarització obligatòria es va produir la desmobilització de les dones, que s'hi van negar o es van reagrupar en unitats on els anarquistes encara tenien força, com la unitat de Cipriano Mera a Madrid que acollí a l'argentina Mika Etchelbedehere "la Capitana".

RESSENYES PER ENTENDRE REVOLUCIO

A continuació, compliem diversos escrits que ens han fet arribar sobre llibres per entendre la Revolució de 1936 a Catalunya, l'abans, el durant i el després, per realitzar una bona tria de lectures d'estiu i aprendre del nostre passat col·lectiu anarcosindicalista.

Tras las huellas de una vida generosa. Aurelio Fernández Sánchez y los Solidarios. Manel Aisa Pàmpols

Manel De Sucre Cortiella

Aurelio torna de l'exili. Després, amb la República: la presó, la repressió, les pallisses a comissaria; però les idees intactes, esperant el moment de capgirar la situació desesperada de la classe obrera, que va arribar amb el senyal de les sirenes de les fàbriques. Eren el 19 i 20 de juliol de 1936.

Després, per a Aurelio Fernández, les responsabilitats es van fer majúscules en haver d'assumir la Seguretat del Comitè de Milícies Antifeixistes, l'òrgan més revolucionari que hem arribat a conèixer en aquest país, amb el moviment llibertari controlant els carrers de tota Catalunya a la recerca dels quintacolumnistes.

També, i per iniciativa d'ell, va arribar a Barcelona l'advocat Eduardo Barriobero per assumir l'organització de les Oficines Jurídiques, conjuntament amb Àngel Samblancat.

A més a més, Aurelio, membre del sindicat de l'alimentació, va tenir la iniciativa de crear el grup inicial per a la secretaria d'abastiments, que en un primer moment donava menjar amb els menjadors populars.

Mentre ell va estar com a cap de la Seguretat de la revolució, cap marxista es va atrevir a fer el cop dur que va propiciar els fets de maig de 1937.

La lluita per Barcelona. Classe, cultura i conflicte (1898-1937). Chris Ealham

Roger Fernàndez i Tudela

Chris Ealham, en el seu llibre La lluita per Barcelona, ens descriu el procés que va des de la pèrdua de les colònies espanyoles de 1898 fins als Fets de Maig, pels quals, a la ciutat de Barcelona, es construeixen dues ciutats contraposades, la burgesa i la proletària, la darrera de les quals és l'encarnació dels pànics morals de la primera. La repatriació de grans capitals, l'aposta anarquista pel sindicalisme revolucionari, l'expansió urbana per les primeres onades migratòries, les dues exposicions universals, la creació de l'enemic intern al Barri "Xino" o a les Cases Barates, tots aquests són elements trenats per l'autor en un text que ens convida a pensar amb llarga durada el procés pel qual es forma la classe obrera com a tal, autoconscient del seu rol i les seves capacitats. Alhora, fent una història des de baix, dibuixa com el sindicat va esdevenir hegemònic i quotidià en les vides obreres del moment, i com es va anar capacitant a cop d'encerts i errors per prendre les regnes de la història.

Massa sovint recordem i pensem en la revolució com un simple esdeveniment, i aquest text ens convida a pensar en el moment històric com a part d'un procés amb més llarga durada, amb anades i vingudes amb què construir físicament i simbòlica el nou món.

Ocho días de julio. Agustín Guillamón

Un participant dels actes del 90è aniversari de la Revolució Social

Chris Ealham, en el seu llibre La lluita per Barcelona, ens descriu el procés que va des de la pèrdua de les colònies espanyoles de 1898 fins als Fets de Maig, pels quals, a la ciutat de Barcelona, es construeixen dues ciutats contraposades, la burgesa i la proletària, la darrera de les quals és l'encarnació dels pànics morals de la primera. La repatriació de grans capitals, l'aposta anarquista pel sindicalisme revolucionari, l'expansió urbana per les primeres onades migratòries, les dues exposicions universals, la creació de l'enemic intern al Barri "Xino" o a les Cases Barates, tots aquests són elements trenats per l'autor en un text que ens convida a pensar amb llarga durada el procés pel qual es forma la classe obrera com a tal, autoconscient del seu rol i les seves capacitats. Alhora, fent una història des de baix, dibuixa com el sindicat va esdevenir hegemònic i quotidià en les vides obreres del moment, i com es va anar capacitant a cop d'encerts i errors per prendre les regnes de la història.

Massa sovint recordem i pensem en la revolució com un simple esdeveniment, i aquest text ens convida a pensar en el moment històric com a part d'un procés amb més llarga durada, amb anades i vingudes amb què construir físicament i simbòlica el nou món.

CULTURA

LES PARAULES SON PUNYS

Propaganda

Jordi Martí Font

Les no idees d'odi i les no idees de merda no són idees perquè no deriven del pensament i de la raó sinó, només, de la propaganda. I la propaganda és gairebé no res. Són no idees de merda fotocopiades de les que des de sempre transiten per aquest espai que es troba entre el camí de cabres que és la vida i el penya-segat a on els rics ens empenyen tot sovint.

És, doncs, la propaganda, qui estén odi i la ràbia dirigides sempre cap als -i contra els- de baix. I això és ben lògic, perquè la propaganda que difon les no idees de merda és sempre en mans dels de dalt, dels rics, dels amos. Per això són amos, només faltaria.

La propaganda té uns principis que són alhora aberracions de l'humanisme més ampli. Apliqueu-los a allò que llegiu i veieu per les xarxes, als mitjans de comunicació diversos a partir dels quals s'informen les grans masses humanes i estic segur que aleshores entendreu a què em refereixo quan qualifico de feixistes algunes propostes i maneres de fer en la política del món actual i de casa nostra en particular. Per cert, una política que s'autoqualifica com a «antipolítica» però que en resum és només casta política. Llegiu aquests principis i a veure si us en sona algun...

Principi de simplificació i de l'enemic únic. Adoptar una única idea, un únic símbol, i individualitzar l'adversari en un únic enemic.

Principi del mètode de contagi. Reunir diversos adversaris en una sola categoria o individu. Els adversaris han de constituir-se en suma individualitzada.

Principi de la transposició. Carregar sobre l'adversari els propis errors o defectes, responant l'atac amb l'atac. «Si no pots negar les males notícies, inventa'n altres que els distreguin».

Principi de l'exageració i desfiguració. Convertir qualsevol anècdota, per petita que sigui, en amenaça greu.

Principi de la vulgarització. «Tota propaganda ha de ser popular, adaptant el seu nivell al menys intel·ligent dels individus a qui va dirigida. Com més gran sigui la massa per convèncer, més petit ha de ser l'esforç mental per realitzar. La capacitat receptiva de les masses és limitada i la seva comprensió escassa; a més, tenen gran facilitat per oblidar».

Principi d'orquestració. «La propaganda ha de limitar-se a un nombre petit d'idees i repetir-les incansablement, presentades un cop i un altre des de diferents perspectives però sempre convergint sobre el mateix concepte. Sense fissures ni dubtes». D'aquí ve també la frase: «Si una mentida es repeteix prou cops. Acaba convertint-se en veritat».

Principi de renovació. Cal emetre constantment informacions i arguments nous a un ritme tan alt que quan l'adversari respongui el públic estigui interessat en una altra cosa. Les respostes de l'adversari mai no han de poder contrarestar el nivell creixent d'acusacions.

Principi de la versemblança. Construir arguments a partir de fonts diverses, a través dels anomenats globus sonda o d'informacions fragmentàries.

Principi del silenciament. Fer callar les qüestions sobre les quals no es tenen arguments i dissimular les notícies que afavoreixen l'adversari, també contraprogramant amb l'ajuda de mitjans de comunicació afins.

Principi de la transfusió. Per norma general la propaganda funciona sempre a partir d'un substrat preexistent, sigui una mitologia nacional o un complex d'odis i prejudicis tradicionals; es tracta de difondre arguments que poden arrelar en actituds primitives.

Principi de la unanimitat. Convèncer molta gent que es pensa «com tot el món», creant impressió d'unanimitat.

Us hi heu reconegut? N'heu trobat el desllorigador? Podeu aplicar els principis a tot el que llegiu? Ah que sí? Doncs són els principis de la propaganda que va escriure un nazi que no s'enfadava si l'anomenaves així: Joseph Goebbels. De res. ■

Amàlia Alegre i la Revolta de les dones. El motí de les dones del 1918

Carmen Jiménez Guillamón
Imma Guillamón Chale

Després de la Primera Guerra Mundial, les dones es van organitzar durant dies per la pujada de preus dels productes bàsics.

El 10 de gener del 1918 l'Amàlia Alegre, una veïna del carrer de l'Om, del Raval de Barcelona, va penjar un cartell a la porta de casa seva on feia una crida només a les dones a una manifestació cap al Pla de Palau (al costat del Govern Civil) i a una vaga indefinida per demanar que els productes bàsics tornessin al preu anterior a la guerra. Així, unes 500 dones van fer marxa cap al Govern Civil per expressar el seu malestar davant els elevats preus dels aliments de primera necessitat, el carbó i els lloguers. Aquesta acció espontània es va convertir en una revolta protagonitzada exclusivament per dones que va durar tres setmanes i que va acabar amb la destitució del governador civil, la declaració de l'estat de guerra i l'admissió d'algunes de les demandes de les vaguistes.

La CNT va fer costat al moviment social, les protestes es van radicalitzar i el comissari Bravo Portillo va reprimir-les durament. Les demandes del moviment van incloure, a banda de la rebaixa de preus, la rebaixa dels lloguers al 50 % i que les autoritats obliguessin les companyies de ferrocarrils a negociar en un conflicte en el qual s'havien fet fora 6.000 obrers. Les dones anarquistes, a més, van demanar la dimissió del governador i del comissari Bravo Portillo.

El camí de la victòria. Anarquia i revolució a la ciutat de Tarragona

Ferran Aisa

L'edició ha anat a càrrec de Lo Diable Gros amb la col·laboració de l'Arxiu i l'Ajuntament de Tarragona. El treball es basa en les tres entrevistes que va fer Jordi Piqué l'any 1982 a un dels testimonis de la Revolució a Tarragona, Josep Alomà Sanabras (El Catllar, 1909-Tarragona, 1993). El llibre s'ha complementat amb les reflexions que Alomà feu en el Diari de Tarragona durant els anys revolucionaris i en documents i fotografies recollides als principals arxius històrics. El relat comença amb l'alçament militar colpista de juliol de 1936 i acaba després dels Fets de Maig de 1937. Són els nou mesos en què la Revolució fou

possible i en què els militants anarquistes i anarcosindicalistes van assaltar el cel. Josep Alomà, de formació autodidacta, fou paleta, mestre, periodista i també esportista. Afiliat a la CNT, va ocupar càrrecs de responsabilitat orgànica: a partir de l'octubre de 1936 entrà a formar part de l'Ajuntament de Tarragona com a conseller-regidor de cultura, des d'on es va dedicar a promoure l'educació, la música i a preservar el patrimoni. Jordi Martí i Font, en l'epíleg, escriu: "Per tot això, aquest és un llibre imprescindible i és, en definitiva, un llibre ple a vessar d'amor. Perquè la vida i l'anarquia són, per sobre de qualsevol altra cosa, amor..."

HUMOR

Roger Peláez

Oscar Alajarín

@Listocomics

EN LES MEVES SABATES

Redacció

Després de divuit anys de pertànyer a la multinacional d'origen basc Aernnova, Serra Soldadura ha sigut liquidada mitjançant un concurs de creditors voluntari, provocat per la multinacional. Això afecta les dues empreses que té Serra Soldadura a la Zona Franca de Barcelona, deixant al carrer gairebé 200 persones. Durant més de quatre mesos la plantilla no ha parat de mobilitzar-se. Parlem amb Sebastián Zamora, delegat de la CGT al comitè d'empresa.

Com us va arribar la notícia del tancament?

El 10 de març, la gerència va trucar al comitè d'empresa, a les dues empreses que n'hi ha de Serra Soldadura aquí a Barcelona. Després la va fer extensiva tota la plantilla en una assemblea a una de les naus de Serra Soldadura.

Aernnova la va fer el dia d'abans, la va portar al jutjat i la va comunicar per correu electrònic als seus proveïdors i als seus clients.

Serra Soldadura és una multinacional basca que té dues plantes a Barcelona. Des del 2011, CGT tenim majoria en el comitè d'empresa. D'aquí també el tarannà assembleari, totes les decisions que es plantegen les decideix la plantilla.

Tanmateix, ja feia un any que plantejàvem fer mobilitzacions, perquè ja no s'havia de fer comandes dintre de Serra soldadura. Vam començar a pensar en una campanya per un possible ERO més estàndard, però no aquesta ganyetada. Aernnova no va proposar un ERO normal, sinó un concurs de creditors: la multinacional demana voluntàriament liquidar l'empresa i la posa en mans d'un jutge. Si ningú es queda amb l'empresa, segons la llei concursal, desapareix.

Ens consta que la Generalitat ha buscat possibles compradors, ha posat facilitats, però no s'ha intentat canviar la llei laboral que hi ha ara mateix a l'Estat espanyol o fer alguna llei autonòmica que protegeixi la indústria. Principalment, està en mans de multinacionals.

Quines accions ha adoptat la CGT?

Després d'aquesta notícia el 10 de març, la plantilla de seguida es va posar en marxa. Ja teníem una campanya feta: logo, les pancartes, samarreta, el relat... Vam traçar un full de ruta de què podíem fer: primer, concentració a Serra Soldadura per donar-nos visibilitat a diferents municipis del Baix Llobregat i del Barcelonès. Hem fet infinitat d'assemblees a la porta de Serra, hem aparegut a mitjans de comunicació, hem fet una manifestació per Zona Franca davant del Consorci, una manifestació a Barcelona d'Urquinaona a plaça Sant Jaume, ens han rebut a nivell de Palau de Generalitat, Delegació del Govern, hem anat a les portes de la Aernnova, una vintena de cotxes, més de cent persones, hem anat al Parlament d'Euskal Herria, hem entrevistat a polítics, hem partici-

pat en comissions d'Indústria i de Treball al Parlament de la Generalitat, denunciant com queden 180 persones al carrer.

« L'espai polític no va per feina: ja va passar fa quatre anys amb la Nissan, ha passat amb Serra Soldadura. Hi ha un degoteig molt gran d'ERO. Hem d'anar a una vaga general »

És un procés molt polític o dependent de les accions polítiques, perquè a la multinacional això no els fa mal, perquè si fa mal és la imatge davant de l'opinió pública.

En quin punt us trobeu ara mateix?

Serra Soldadura no existeix. D'aquí a quinze dies, la jutgessa emetrà la interlocutòria, que dirà si aquest ERO és nul o no ho és. Si escau, anirem al Fons Social de Garanties, però la nostra intenció és impugnar-lo, per obligar la nova empresa que posi diners sobre la taula i es responsabilitzi. El servei jurídic dels dos sindicats de l'empresa, CGT i CCOO, estan treballant en un contrainforme. Ho presentarem a Inspecció de Treball, contrastarà la documentació que ha enviat a l'administrador concursal i li donarà una conclusió a la jutgessa, tot i que no és vinculant. Aernnova es basa en causes econòmiques i al·lega que no tenia clients. Nosaltres estem convençuts que és conseqüència de la mala pràctica i la mala fe i ja feia un any que l'empresa havia deixat de finançar-nos.

Les administracions públiques s'han de posar les piles, han de pensar en la indústria del país, que és tan important quant a estabilitat i qualitat de vida. L'espai polític no va per feina: ja va passar fa quatre anys amb la Nissan, ha passat amb Serra Soldadura. Hi ha un degoteig molt gran d'ERO. Hem d'anar a una vaga general.